

İçindekiler:

Antibolşevik Savaşın Koordinasyon Merkezinin Teşekkürü	
Koordinasyon Merkezi	Ceyhun Hacıbeyli
Antibolşevik Mücadele Koordinasyon Merkezinden Açıklama	
Azerbaycan Halkının Büyük Oglu	A. Fatalibeyli
19-uncu Kurultay	
Kasan hanlığının sukutunun dörtyüzüncü yıl dönümü münasebetile	Hidayet Yalçın
Kızıl Ahtapot	Dr. Aziz Alpaut
Ahmet Cevat Faciasi	
Şamahı mahkemesi yahut bir haînin mükâfatı	
Otuz il evvel	
Haci Ilyas	Riza Taki
Mektublar	
Açık Mektub	
Böylelerini Allah islah eyliye	Şami

EDITOR: „AZERBAYCAN“

Munich 5, Rumfordstr. 34/III, Telefon 29 06 60

Druck: Buchdruckerei Dr. Peter Belej, München 9, Hohenwaldeckstrasse 18

AZERBAYCAN

AZERBAIDJAN

АЗЕРБАЙДЖАН

ASERBAIDSCHAN

Azerbaycan Millî Birliğinin Organıdır

MUNICH

2 ncı yıl

Ekim-Aralık 1952

Sayı 6/7

AZERBAIJAN

AZERBAIDJAN

АЗЕРБАЙДЖАН

ASERBAIDSCHAN

Milli Birlik organıdır

Müdür : YAZI KURULU

Sayı 6/7

Ekim-Kasım

No. 6/7

Antibolşevik Savaşın Koordinasyon Merkezinin Teşekkülü

Dört Rus siyasi teşkilâtının mümessilleri (Halkların Serbestisi İçin Çalışanlar, Rusya Halk Hareketi, Rusya Milletlerini Kurtarma Savaş Birliği, Serbest Rusya İçin Savaşanlar Birliği) ve S.S.C. Birliğinden Rus olamayan beş Milli Teşkilât, (Azerbaycan Milli Birlik Komitesi, Ermenistan İstiklâli İçin Savaşanlar Birliği, Gürcistan Milli Şurası, Kuzey Kafkasya Milli Birliği SKANO, Türkistan Kurtuluş Komitesi TÜRKELİ) 16 Ekim 1952 tarihinde Münih şehrinde müşterek bir içtima aktederek Antibolşevik Savaşın Koordinasyon Merkezinin teşekkülüne karar verdiler.

Bu Koordinasyon Merkezi yukarıda zikr olunan teşkilâtların, Millet aleyhtarı diktatörlüğe karşı, savaş organlarını teşkil edecektir. Hedefi; bu gün S.S.C. Birliğinde yaşayan milletleri komünist diktatörlüğünden kurtarmak ve sınırları dahilinde bu milletlerin arzularına uygun demokratik idarelerin teşekkülünü temin etmektedir.

Koordinasyon Merkezi şeametle şu prensibide derpiş etmiştir. S.S.C.B. Komünist diktatörlüğü tamamen yok edildikten sonra, bu gün Sovyetler Birliği dahilinde yaşayan milletler, istikbale ait bütün meselelerini hariçten hiç bir müdahale olmadan, diledikleri şekilde kendileri halledeceklerdir.

Koordinasyon Merkezi'nin teşekkülü Rus ve Rus olmayan S.S.C.B. muhacirlerinin demokratik fikirlerini aksettiren büyük bir muvaffakiyettir.

Koordinasyon Komitesinin kurulmasına amil olan balâda isimleri zikredilen dokuz teşkilât arasında, ahiren Birleşik Siyasi bir merkezin teşekkülünde mutasavverdir.

Teşkilâtlar arasında, komünizm diktatörlüğüne karşı tatbiki icap eden pratik savaşın esaslarını temin yolunda, cereyan eden

müşterek çalışmalar, samimi anlayış ve mütekabil itimat atmosferini yaratmıştır.

Milli teşkilâtlarıyla kendi milletlerinin hürriyetini temin için, mücadele eden birliklerden mürekkep, "Rusya Milletlerinin Hürriyeti için Savaş Cephesi"; ilerde daha geniş, daha sıkı yekvücüt demokratik antikomunist bir cephenin teşekkülünün, hakikat alaçağını bununla teyit etmişlerdir.

Bizler S.S.C. Birliği muhacirlerinden Rus ve Rus olmayan demokratik teşkilatlar, 16 Ekim 1952 tarihinde imzalamış olduğumuz nizamnamemizde derpiş edilen, umumi durum siyasi platform ve merkezin teşekkül esaslarımızı, muvafık görenleri antibolşevik savaş Koordinasyon Merkezi'ne işbirliğine davet ediyoruz.

Rusya'da inkilâptan evvel mevcut olan idarenin yeniden eski şekline avdetini arzulayan guruplar, şu veya bu şekilde totaliter diktatörlüğü kurmak isteyenler, milli kin ve nefret propağandası yürüten veya milli meselelerin halli hakkında milletin arzusuna uymayan kimseler, milletin kendi mukadderatını kendi tayini prensibini tanımayanlar, Koordinasyon Merkezi azalığına kabul edilmezler.

Amerikanın, Rusya milletlerini kurtarma komitesi ile sıkı işbirliği esaslarına dayanarak teşekkül eden, Koordinasyon Merkezi, Rusya haricinde ki kurtarıcı muhacir kuvvetlerinin de, umumi demokrat antikomunist dünya kuvvetlerini iltihakı için, birinci adım olmuştur.

Konferans on kişiden müteşekkil Merkez Bürosu azalarını seçmiştir.

Dokuz Teşkilâtın Konferans Riyaset Divanı

Koordinasyon Merkezi Nizamnamesi on bir maddeden ibarettir. Birinci madde merkezin ta'kip etdiği emeli izhar eder:

1. „Kommunizm diktatorluğu tamamen yok edilinceye kadar amansız mücadele.“

Milli mesele Üçüncü maddede izbar olunmuş:

“Sovyetler Birliği dahilinde yaşayan bütün milletlerin kendi idarelerini kurma ve demokratik prensipler üzerine kendi mukaddaratlarını bizzat tayin etmekte Serbest olduklarını kabul ve tamin ederiz.”

KOORDINASYON MERKEZİ

Tam bir yıl müddetinde Amerikan komitesi teşebbüsüyle cari olan uzun uzadı müzakirat ve kızgın mübahisatın neticesinde beş milli ve dört Rus siyasi teşkilatları bolşevizme karşı umumi bir cephe alıp, Koordinasyon şeklinde müşterek bir merkez teşkil etmeğe karar verdiler. Yeni kurulmuş teşkilat „Antibolşevik Mücadele Koordinasyon Merkezi“ adını taşıyor. Müşahide edildiği gibi, şu ünvan Rus gurupları iddia ettikleri SONR'dan „bir kadar“ farklıdır. Onların istedikleri „Rusya milletleri istihlas Şurası“ idi ki, vucuda gelecek merkezin temayülü gayri Rus siyasi rical ve teşkilatlarına evvelden belli olmamış değildi. Evvelerde söylediğimiz gibi, bu temayülü biz kat'i surette ve ebedilik reddettik. Maamafih, yurdumuzda menhus bir idare pencesinde zamân kalan ve her türlü işkençe ve mezalime hedef olan milletimizi hılas etmek niyetile Amerikan istihlas komitesiyle işbirliğinden ve bizim milli mukaddaratımızı esasen tanımış olan dört Rus teşkilatı ile bolşevizme karşı müşterek mücadele etmekten vaz geçmedik. Rus meselesinde Amerikalıların noktai nazarı bir yıldan beri değişmedi. Bu hususta, Wiesbaden konferansı akabinde bâzı safdil siyaset heveskârları „en emin kaynaklardan“ öğrendikleri vâdleri iki yıldan beri beklemekteyiz: onların bize verdikleri vâdlara binaen „yarından böyle bu Amerikan komitesi eksine diğer bir Amerikan komitesi teşkil olunacak ki, yalnız gayri rus teşkilatları ile iş birliği yapacak.“ Bu vâdlerden birbuçuk sene geçti, Amerikan efkârı umumiyesi ile bir kadar yakından tanış olduğumuza göre, milli menfaat bakımından Wiesbadene getmeyi lüzum bildik. Zannımızca sehv etmedik: bir yıl evvel Füssen, Stuttgart ve bir derece Wiesbaden kongerelerinde müşahide edilen „hükümdarlık“ iddiasından bugün ne kaldığı göz önündedir. Hulyaları bırakarak, hakikatla hesablaşmanı öğrendiler. Onun içindir ki, bizimle birlikte müştereken umumi düşmanla mücadeleye girişmeği bâzı meğolomani niyetlerden elzem bildiler.

Derc ettiğimiz vasikalar da bizim Koordinasyon merkezinden ibaret olup, ne esaslar üzerinde icrai faaliyet edeceğini muhterem yurttaşlarımıza açıkcasına daima bildiririz. Umumiyetle şunu söyleyelim ki, yaptıklarımızın hepsini açık ve resmi surette bildiririz. Varsınlar da başkaları bu üsülü istimal etsinler!

Kurduğumuz merkeze gelince tabii ünvan kendi kendisine onun helelik organik ve hâttâ politik bile bir kurul değil, belki müşterek bir organ olduğunu bildiriyor; münferid teşkilatlar tarafından icra edilecek teşebbüs ve gayretleri biri birine yaklaştırarak, onları intizam ve pratik bir yola salmalıdır. Bununla beraber her taraf kendi bağımsızlığını ve hukukunu mahfuz bulunduracaktır. Onları biri birine bağlayan yalnız bolşevizme karşı müşterek mücadeledir.

Biz ruslarla siyasi bir mücadele kurulu teşkil etmekten çekinmiriz. Boyle bir teşkilatın yaradılması, işlerin gedişinden asılı olacak. Şimdilik Koordinasyon şeklinde teşriki mesayile iktifa edelim. Bu mahdud çerçeve içerisinde de birçok şeyler yapmak mümkündür...

Tabii her bir vasitadan istifade edeceğiz fırsatı da elden bırakmayacağız. Bâzi kimseler şahsi veya parti interesleri güdürlerse, biz onların başları üzerinden Sovyet emperyalizmi pencesinde can çekişen üç milyonluk Azeri-Türk halkını görüyoruz. Artık mohumat ve teori geçmiş; hareket devri gelmiş. İsti yerde oturup da millet ve vatan feryadları çekmekten bir şey çıkmaz.

Atalar sözü: Allahtan bereket, senden de hareket.

Ceyhun Hacıbeyli

„Amerikanın Rusya hakkında tasavvuru vuzuhsuz, şekilsiz ve dağınıktır. Barış veya harb zamanında Rus halkına dost ve yalnız onun ağalarına düşman olduğumuzu açıklamak kifayet etmez. Her Rus propağandayı iyi kavradığı için bunun da bir propağanda olduğuna kanâat getirebilir.

Her şeyden önce bir Rus oltalarla dolu havuzdaki balık gibi, ehtiyatlı ve gayet şübhelidir...

Rusları, kendi menfaatlarımız için istismar etmek fikrinden uzak olduğumuza ve onların problemlerini sempati ile karşılayacağımıza türlü tedbirlerle inandırmasak, onlar kendi rus şeytanını, tanımadıkları ve anlamadıkları herhangi ecnebi bir şeytana tercih edecekler. Gelecek harbin fantastik derecede pahalı, uzun ve kanlı olmasını önlemek niyetiyle rusların ekseriyetini kendi tarafımıza celb etmeliyiz.

Almanlar rus halkının hissiyatını anlasalardı harbi mutlak kazanmış olurlardı. Almanlar gibi hareket edersek şansımızı kaçırabiliriz.“

Bu sözleri söyleyen Amerikan Komitesi reisi Amiral Stevens'dir. Amerikanın efkârı umumiyesi de bu fikri taşımaktadır. Amerikanın bu nazik durumunu gözönünde tutmalı.

C. H.

Antibolşevik Mücadele Koordinasyon Merkezinden

AÇIKLAMA

„Zafer“ gazetesinin 25 Aralık 1952 tarihli sayında Münih'ten verilen bir telegraf haberi basılmış. Bu habere göre, güya Münih'te „kurulmuş“ „Kafkasya İstiklal Komitesi“ Kafkasya Cumhuriyetlerinin bağımsızlığını tanımayan Koordinasyon Merkeze girmeyi redd etmiştir. Bu münasebetle Antibolşevik Mücadele Koordinasyon Merkezi bildiriyor ki: „Kafkasya İstiklal Komitesi“ denilen teşkilatın mevcudiyetinden haberi bile olmadığı için adı geçen „komiteye“ herhangi bir teklifte bulunamazdı. Antibolşevik Mücadele Koordinasyon Merkezinde bugünkü Sovyetler Birliğinde yaşayan, Kafkasyalılar da dahil bütün milletlerin mümessilleri birleşmiştir.

Antibolşevik Mücadele Koordinasyon Merkezi alakalı milletlerin gelecek devlet şeklini tayin etmek meseleleri ile uğraşmaz.

Demek ki Kafkasya Cumhuriyetlerinin mustakillğini tanımak veya tanınamamağa salahiyeti yok.

Antibolşevik Koordinasyon Merkezinin esas vazifesi, bütün milletler için aynı derecede tehlikeli olan bolşevizme karşı mücadeleden ibarettir.

Antibolşevik Koordinasyon Merkezinin millî mesele hakkında prensipel görüşü birçok gazete ve dergilerde neşr olunmuş nizamnamesinden belli: „Sovyet territorisinde yaşayan milletlerin kendi idarelerini kurmağa ve demokratik prensipler üzerine kendi mukaddaratlarını bizzat tayin etmekte serbest olduklarını kabul ederiz.“

Türkiye gazetesinin asılsız haberleri yaymakta takib ettiği mak sat bizce müphemdir.

Antibolşevik Mücadele Koordinasyon Merkezi

Azerbaycan Halkının Büyük Oglu

23 Kasım 1948 de Azerbaycanın büyük kompozitörü Üzeyir bey Hacıbeyli vefat etti. Değil yalnız Azerbaycan bütün müslüman dünyası için opera sanatını yaratan Üzeyir Hacıbeyli Azerbaycan Millî İstiklal Hareketini yöneltener arasında da vardı. Azerbaycan kurtuluş hareketinde Üzeyir bey mühim yer almıştır. Hem öğretmenliği, hem de kalemiyle millî uyanışa büyük hizmetlerde bulunan Üzeyir Hacıbeyli 1885 de Azerbaycan'ın Şuşa Şehrinde doğulmuştur. İlk tahsilini Şuşada gördükten sonra Gori öğretmen seminarında okumuş ve 1904 de buradan mezun olmuştur. Sınırsız zahmet severliği, sarsılmaz iradesi, geniş görüşlüğü ve cesaretli fikirleri ile tanınmış Üzeyir bey asıl şöhretini musiki sahasında kazanmış ve bütün Türk-Müslüman tarihinde şerefle dolu bir yer tutmuştur.

Onun klasik sanatında yöneltici âmil Vatan sevgisi olmuştur. Bütün yaratıcı hayatını milletimize hasreden Üzeyir bey milletimizin büyük ve tükenmez kudretini ve tarihi feal rolünü kendi musikisinde göstermiştir.

Azerbaycan halk şarkılarını öğrenmek için büyük gayretler sarf eden kompozitörümüz kardaşı değerli kompozitör Zulfugar Hacıbeyli ile birlikte 300-e kadar halk şarkıları toplamıştır.

Musiki sanatı ile paralel olarak ictimai ve siyasi faaliyetinde devam eden Üzeyir Hacıbeyli, Versay Sulh Konferansı delegasyonu âzalığına tayin olunmuş kardaşı Ceyhun beyin yerine geçerek, 1919 da Müstakil Azerbaycanın resmî gazetesi „Azerbaycanın“ redaktörlüğünü de yapmıştır. Dayıma klasik opera üzerinde çalışan ve musiki-dramatik sanatında yenilikler arayan kompozitör 1908 den ta 1920 ye yani Azerbaycanın cebrle sovyetleştirilmesine kadar, 10-a yakın musiki eseri yazmıştır. Azerbaycanın ilk operası „Leyla ve Mecnun“ 1908 de Bakü'de sahneye koyulmuştur. Bu ilk operayı kompozitör küçük kardaşı Ceyhun Hacıbeyli ile birlikte yazmıştır. Lakin bu hakikati bolşevikler halkımızdan gizletiyorlar.

Büyük muvaffakiyetlerle taclanan bu opera ile Azerbaycan opera sanatının ve dolayısıyla sahnesinin temeli kurulmuştur.

Biraz sonra, birbiri arkasından: „Şah-Abbas“, „Asli ve Kerem“, „Şeih San'an“, „Rüstem ve Söhrab“ gibi operalarla „Er ve Arvad“, „O olmasın bu olsun“, „Arşin-Mal-Alan“ gibi meşhur operetler de yaratmıştır.

Heyat! Bu kaynar yaratıcı faaliyet birdenbire kesildi. Sovyet istilasından ta 1938-e kadar kompozitörümüz susmaya mecbur oldu. Sovyet hükümeti kendi „sosyal ismarlamaları“ ile Üzeyir beyi ağır yadacılık krizine kaptırdı ve musiki faaliyetini devam ettirmek için bir açık kapu bile bırakmadı. Şübhesiz ki sovyetlerin ismarlamaları ve emirlerle Hacıbeyli yaratamazdı. Bu susma yıllarında, Üzeyir bey bütün kuvvetini genç muzisikaçılar yetiştirmeye sarf ediyor, aynı zamanda Azerbaycan Halk musikisini nota geçiriyor. Azerbaycan Musiki Mektebinin müdürlüğünü, Azerbaycan Devlet Konservatuarının professörlüğünü sonra ise rektörlüğünü, Azerbaycan Kompozitörler İttifakının reisliğini yaptığı bu yıllarda Üzeyir bey yüzlerce muzisikaçılar yetiştirdi ve muazzam bir koro heyeti yarattı.

Üzeyir beyin bu susma devrinde Azerbaycan musikisi ve bilhassa opera sanatı oldukça geriledi. Sovyetler, zamanın Maarif Komiseri Mustafa Kuliyeğin ağzı ile Üzeyir beyin eserlerini „Kuba meydanı“ diye adlandırarak sahneden de kaldırmışlardı.

Azerbaycan sanatını çıkmaza sokan Sovyetler başka yollara başvurdular. Birkac kompozitörler davet ettiler. Bunların içerisinde kompozitör Glier, sevimli kompozitörümüz Zulfugar Hacıbeylinin „Aşık Garib“ operasını, çok fikirleşmeden ve utanmadan „Şah Şenem“ operasına „çevirdi“.

Rus ve başka Avrupa operalarından istifade etmek istediler. Bu semeresiz tecrübelerle çok vakit ve para masraf ettikten sonra, sovyetler 18 yaratıcı yıllardan mahrum ettikleri, Üzeyir Hacıbeyliye heyasız yüzlerini çevirmeğe mecbur oldular.

Halkımızın derin ve inçe sevgisine mazhar olan Hacıbeyli ailesine, sovyetler el uzatamadılar. Bu halk sevgisini istismar niyeti ile, sovyetler Üzeyir ve Zulfugar Hacıbeylileri „sovyetleştirmeğe“, bugün Millî İstiklal Harekatimizi idare eden Ceyhun Hacıbeyliyi ise halkımıza büsbütün unutturmağa karar verdiler.

Bu „sovyetleştirme“ emelini Kremlin kendi kölesi Bağirovun eliyle yaptı. Nihayet 18 susma senelerinden sonra, 1938 de, Üzeyir Hacıbeylinin „Koroğlu“ operası meydana geldi. Bu opera Azerbaycan sanatını sovyet çıkmazından geniş bir yola sevketti ve bütün Türk-Müslüman musiki sanatına yeni bir istikamet verdi. Bu operada başlıca kahraman milletimizdir.

Halk hislerini sömürmekte mahir olan Sovyetler, halkımızın Hacıbeyli ailesine karşı sevgisini ve derin şükran hislerini sömürmek gayesiyle Üzeyir ve Zulfugar Hacıbeylileri verdikleri birçok ordenlerle (madalyalarla), vazife ve unvanlarla „sovyetleştirmişler“

Büyük kompozitörümüzü „sovyetleştirdikten“ sonra onun hayatta olmasına Kremlin tahammül edemezdi. Ani, 25 Kasım 1948 de, Moskova radyosu bütün dünya'ya şu haberi yayınlamıştır: „Uzun süren, ağır hastalık yüzünden büyük kompozitör Üzeyir Hacıbeyli vefat etmiştir“. Ne gibi hastalık? Nasıl da olur bu hastalık uzun sürüyor? Vefatından bir an evvel Üzeyir bey Moskovada kompozitörler toplantısında idi. Aynı meçhul şerait içerisinde de değerli kompozitör Zulfugar Hacıbeyli vefat etmiştir. Bu hakta „Bakinskiy Raboçiy“ gazetesi 1 Ekim 1950 de aynen şunları yazıyordu.

„30 Eylülde uzun süren ağır hastalıktan sonra Azerbaycanın kocaman kompozitörü Zulfugar Hacıbeyli vefat etmiştir...“

Sovyetlerin amansız darlığında, hürriyetsizlik yüzünden, büyük kompozitörümüz yaratıcılığının en semereli devrinde kardaşı ile birlikte boğuldu.

Üzeyir beyin eserleri Sovyetler Birliğine katılmış bütün cumhuriyetler de bilhassa Türk ve Kafkasya ülkelerinde derin tesir bırakmaktadır. Ruscaya olduğu gibi birkaç Avrupa dillerine tercüme edilmiştir.

Üzeyir beyin vefatından sonra, sovyetler bayağı menfaatleri için onun adına müze açmak, anıt dikmek kararini vermişler.

Sovyetler ne kadar cabalıyorlarsa cabalasinlar, sanatı ile ruhlara muhabbet ve itimad telkin eden, Şark musikisinin seyrini değiştirmiş olan Azerbaycanın bu büyük fedakar ve samimi oğlunu, yaradılış harikası Üzeyir Hacıbeyliyi ne Azerbaycan'dan, ne de Türk-Müslüman tarihinden hiçbir kudret ayıramaz.

A. Fatalibeyli

19-uncu Kurultay

5 Ekim 1952 de, Moskova'da Sovyetler Birliği Komünist (bolşevik) Partisinin 19 uncu Kurultayı açılmıştır.

Partinin Merkezi Komitesi hesabatının birinci kısmını milletler arası vaziyete hasr eden Malenkov, 18 inci parti kurultayından sonra bu 13 yıl süresinde cereyan etmiş mühim tarihi olaylardan bahs etmiştir. Filhakika, bu 13 yılda vuku bulmuş önemli tarihi olayların şahidiyiz. 18 inci Parti kurultayından beş ay sonra Stalin, demokrat memleketlerin sulhu koruma yolunda bütün tekliflerini red ederek, 2 inci dünya harbini çabuk alevlendirmek maksadı ile Hitlerle bağlaşmış.

1939 da, Sovyetler Polonyanı Hitlerle birlikte parcalamış. 1939/40 Finlandiya'ya saldıran Kremlin, Finler tarafından mükemmel dövüldükten sonra Kuusinen hükümetini lağv etmeğe Finlandiya ile sulh aktetmeğe mecbur olmuş.

1940 da Baltik memleketlerini zaptetmiş ve Romanya'dan: Bessarabiya ile Bukovinanı çalmış. Yeni saldırılara hazırlanırken, Kremlin, dostu Hitlerin saldırısına maruz kalmış ve 3 ayda Moskovaya kadar bütün memleketleri kaybetmiş. Hitlerin, 1941 deki darbesi komünizmin, sovyet sisteminin çürüklüğünü ve sovyet boyunduruğu altında sürünen milletlerin bu sisteme ve bilhassa Stalin rejimine karşı olan sınırsız nefretini bütün çıplaklığı ile âleme göstermiştir. Harb başlangıcında, milyonlarca esirler de buna canlı ve asla şübhe kabul etmez bir şahiddir.

Hitlerin siyasi ve stratejik hataları ve Amerikanın aramsız maddi yardımı Stalini ve Sovyetleri ölümden kurtarmış, ve gene de Batı demokrasisinin çocukca safdilliği zaferi Staline hediye etmiş ve birkaç Avrupa memleketleri ile birlikte Kuzey Koreyi, sonra ise Çini de Sovyet pencesi altına sermiş.

Amil oldukları 2 inci dünya harbinde Sovyetler milyonlarca kurban verdiler. Onların hepsinin vebali Kremlinin üzerindedir.

Bunu da ilave etmeliyiz ki 2 inci dünya harbi süresinde ne bir İngiliz, ne de bir Amerikalı bulunmadı ki „kapitalist“ vatanını terk edip Almanlar tarafına geçsin ve „kapitalist rejimine“ karşı carpışsin.

„Sovyet cennetini“ terk edenlerin sayı ise milyonlarca idi. Harbin iptidasında, Ukrainerlar, Beloruslar ve Ruslar Alman ordularını ekmek ve tuzla karşılıyorlardı. Alman fabriklerinde ise gönüllü çalışan yüz binlerce Ruslar vardı. Nihayet elde silah, vatanların'ın bolşevizmden hılası ve bağımsızlığı uğrunda savaşan Türk, Kafkasya, Belorusya, Ukraina, Kazak lejyonları vardı. Rusların da Vlasov ordusunu Stalin yoldaş unutmamalıdır.

İşte bu sebeplerden dolayı gerek harb devrinde, gerek ki derhal harbtan sonra parti kurultayını çağırarak Kremlin için korkuluydu. Parti nizamnamesini ihmal ederek 19 uncu Kurultayı Stalin 13 yıldan sonra topladı. Ot bitmeliydi

„Beşinciler“

19 uncu Kurultay yalnız Sovyetler Birliği Komünist partisinin değil bütün dünya komünist partilerinin toplantısıydı. Komünist partilerinin yâni 5 inci sovyet kollarının başlıkları Kremlin yaltaklıkta, âdeta biribiri ile yarışa çıkmışlardı. Secde etmekten en fazla alınları çatlıyan Moris Torezle, Harri Pollit olmuştur.

Sürünerek yaltaklanan Harri Pollit İngiltere ve İngilizler hakkında şu iftiraları söylemiş: „Attlee ve Churchilllerle idare olunan Büyük Britanya Amerika'ya satılmıştır... Amerika diktatörlerinin icazesi olmadan ne ekonomik, ne iç, ne savunma, ne de dış siyaset sahasında bir karar verilemez... Büyük Britanya'nın bağımsızlığının kayboluşu yüzünden Amerikan hükümlarına karşı kitle arasında memnuniyetsizlik gittikçe artmaktadır... Stalinin „Sovyetler Birliğinde Sosyalizm inkişafının ekonomik problemleri“ adlı eserindeki derin ve yeni fikirler Büyük Britanya için çok önemlidir. Bu eserde hayran edici aydınlıkla gösterilmiştir ki: Amerikan hükümlarlığı İngilterenin siyasî hayatında: ayrılmaz ve ebedî bir faktor değil“ Kremlinin yeni taktiğini „beşçik“ Harri Pollit'in sözlerinden anlamak pek kolay.

Filhakika, „kapitalist“ yani Hür Dünyanın gittikçe çökmesinden uzun-uzun bahs eden Malenkov ve başkaları „cihan komünist inklabından“ hiçbir söz söylememişler. Stalinin yukarıda adı geçen eserinde de bu hakta bir şey yazılmamış. Sovyetler yeni taktiğine göre: dünya komünist inklabından bahs etmiyerek, onu yeni vasıta ve yollarla yapmalı. Bu yeni yollarda şunlardır: „sulh uğrunda mübareze“ „milletlerin istiklalleri uğrunda mübareze“, „dünya sulh harekâtı“, „Halkları Amerikan istilasından kurtarma“, v.s.

İşte bu „mübarezeler“, „harekâtlar“, „sulhler“ ve „kurtarmalar“ da maksat Hür Dünyanın hayatını bozmak ve zehirlemek, hür halkları biribiri aleyhine harbe sevk etmek yolu ile Kremlin diktatörlüğünü bütün dünya'ya yaymak.

Moskova'da toplaşmış hür memleketlerin komünist parti liderlerine yani Kremlinin kolları başlıklarına (beşçiklere) emir olunmuş ki „sulh“, „istiklal“ mübarezelerini yürütürken esas darbeyi Amerika'ya indirmeli ve Amerika'ya karşı dünya mikyasında bir „istiklal yürüyüşü“ yaratmalı.

Amerika ile İngiltere arasında harb patlayışı Sovyetler için en önemli olduğundan bütün memleketlerden fazla İngilterenin bağımsızlığının „kayboluşuna“ gözyaşları akıtılmış.

Stalinin sonuncu eserinin manasının iyi kavriyan Malenkov, İngiltereye „acıyarak“, Harri Pollite baka-baka şu sözleri söylemiş: „Hiçbir düşman İngiltereye arka arkaya böyle ağır darbeler indirmemiş. Hiçbir düşman „dostu“ Amerika gibi onun imparatorluğunu parça parça elinden almamıştı“.

Hür Dünya halklarını birer Amerikan esiri göstermekle onların millî hislerini sömürmeğe kalkışan Kremlin şöyle diyor: „Fransanın, İtalyanın, İngilterenin, Batı Almanyanın ve Japonyanın idareçileri kendilerini Amerikan emperyalizminin arabasına bağliyerek, kendi mustakil millî siyasetlerinden vazgeçmişler“.

Stalin yoldaş da son eserinde yazmış ki: gün gelir bütün „Amerikan mahkûmu milletler“, bilhassa İngiltere, artık zülme tahammül edemiyerek Amerikan boyunduruğunu atmağa kalkışarlar.

Vaktiyle Churcil'in Fulton nutkuna cevap verirken „anglo-sakson esirliği“nden bahseden Stalin, şimdi ise yalnız „Amerikan esirliği“ tezini ileri sürüyor.

Maksat aydın: beşinci kollar, başta en „ezilen“ İngiltere olmakla „milletleri Amerikan istilasından“ kurtarmak için vahid bir cephe kurmalıdırlar ve ne pahasına olursa olsun Amerikaya karşı bir harb açmalıdırlar.

Stalin, Sovyetlerle Amerika veya her hangi bir hür devlet arasında harb çıkmasını istemiyor. Onun yalnız isteği şudur ki: Amerika ile İngiltere ve başka hür devletleri baş başa vurmak, sırası geldikte her iki tarafın kansız düşmüş cesedleri üzerine çizmelerini basarak Kremlin diktatörlüğünü kolayca bütün dünya'ya yaymak. İşte Stalinin yeni „icadı“.

Komünist partisinin içişleri

18 inci Parti kurultayı, Stalinin başkanlığında, 19 uncu Kurultaya kadar yeni bir parti programı tasarlamak vazifesiyle, 27 kişiden ibaret bir heyet seçmiştir. 13 yıl geçtikten sonra bu heyetin 19 uncu kurultaya söylenecek bir sözü bile olmamıştır.

Bu mevzuda konuşan Kağanoviç: eski heyetin dört görkemli âzasının vefatı sebebiyle yeni programın hazırlanmamasını izah ederek, yeni bir program komisyonun seçilmesini teklif etmiş. Bu defa komisyon 11 âzadan ibaret, şüphesiz ki, Stalinin başkanlığında seçilmiştir. Her halde 19 uncu kurultayda yeni program hakta, yukarıda gösterilen birkaç sözden başka cit çıkaran olmamıştır.

Halbuki Malenkov, 1947 yılda Varşovada, Kominformun toplantısında: 1919 uncu yılda kabul olunmuş parti programının eskimiş olduğunu ve Stalin başkanlığında yeni parti programının hazırlandığını açıklamıştı. İş burasındadır ki bolşevizmin son ülküsünü: dünya komünizm inkılabı ve bu ülkeye ulaşma tektiğini tayin eden eski programı, yeni programla evez etmek, bugünkü vaziyette, Kremlin için iki taraflı zarar verirdi.

Eğer yeni programda dünya komünist inkılabı ülkü olarak gösterilmeseydi bu halde „kardeş“ komünist partilerinin Kremlinden yüz çevirmeleri, nasyonalkomünizme yönelmeleri ve aynı zamanda gittikçe erimeleri, şüphesiz idi. Kısası komünist partilerinde büyük krizler çıkacağını Kremlin gözününden kaçırmıyordu. (Andre Marti ile Tillonun bugün bile takındığı tavrı unutmamalı).

Düşman arkasında, kölecesine sovyet emperyalizmine hizmet eden bu beşinci kolları kaybetmek Kremlin için bir felaket olabilirdi. Eğer bu ülkü yeni programda mahfuz bulundurulseydi o zaman yeni taktike: „sülh, kurtuluş, istiklal mübarezelerine“ halkları inandırıp Kremlinin menfaatlerine onları kullanmak pek zor olurdu.

Şimdi ise Stalinin komisyonu işi uzatıp yeni programı hazırlarken, sovyetlerle sülhen paralel yaşamak ümidini besleyen safdiller programdan dünya komünist inkılabı ülküsünün çıkarılacağına, beşinci kollar ise aksine mahfuz bulundurulacağına inanarak Sovyet istibdadının yayılmasına hizmet edecekler. İşte bu kurnazca düşüncelerle yeni program meselesi bırakıldı gelecek kurultaya.

19 uncu Kurultay partinin yeni nizamnamesini tasdik etmiştir. Kurultaydan evvel birçok yazarlar öyle düşünüyorlardı ki Politbüro'nun Prezidiumla evez olunması iktidarın partiden devlete geçmesine bir delildir. Biz bu fikirlere hiç şerik olmuyorduk. (Bak. „Azerbaycan“ N 5 sah. 25).

Yeni nizamname partinin yöneltici rolünün daha da yükselmesinden bahsediyor: Şu prensip meseleyi büsbütün aydınlatıyor: „Parti kararları, sovyet kanunları“.

Yeni nizamname içparti demokrasisinin son kalıntılarını aradan kaldırarak, partiyi bir askeri-polis teşkilatına çeviriyor. Hafiyecilik her parti âzasının bir kutsal vazifesi olarak yeni nizamnamede açıklanmıştır.

Malenkovun ve başkalarının söylevlerinden aşıkâr oluyor ki hem parti hem de memleket dahilinde eksiklikler çoktur. Başlıcaları şunlardır: Rahberler idare ettikleri müessese ve fabriklerin kendilerine değil, devlete ait olduklarını unutarak, bildiklerini yapıyorlar, etraflarına: akraba, dost ve yerlilerini topluyorlar. Idarelerinde olan malzemenin miktarını hükümetten saklıyorlar. Partiden hakikati gizliyerek partiyi aldatanlar da az değilmiş. Parti âzalarının keyfiyeti düşüyormuş. Bu „keyfiyet düşüklüğü komünist partisinin içinde antikomünist âzaların artmasını gösteriyor.

Bizi en çok korkutan partinin ideolojik cephesidir bu hakta Suslov şunları söylemiştir: „Sosyalizmden komünizme tedricen geçme devirde partinin ideolojik faaliyeti daha çok önemlidir . . .

Sosyalizm kültürünün kurulması ve komünist terbiyesi: burjuva ideolojisine, burjuva kültürü ve kapitalizm yaşayış tarzı karşısında baş eğenlere, milliyetçilere, kosmopolitlere, sanâatta, ilimde ve edebiyatta apolitik ve idesizlere karşı bir hücumdur.“ Aydındır ki, sosyalizmden komünizme geçme devrinde de sovyet mahkûmu insanlara karşı hücum bütün şiddetiyle devam edecek. Yeniden açılacak konsantrasyon kampları birinci növbeye ilim adamları ile dolacak.

Sosyalizmden komünizme geçme devirde partinin ideolojik faaliyetinin türeteceği felaketleri vakit gecmeden Hür Dünyaya bildirmeği kendimize borç biliyoruz.

Beşinci beşyillik plan (1951—1955)

Beşinci beşyillik plan hakta 19 uncu Kurultay Saburovun meruzusini dinlemiş ve derhal tasvib etmiş.

Bu plana göre sanayinin verimliliği, 1950 inci yıla nisbeten, 1955 de % 70 artmalıdır. Bu artımın 3/4-ü zahmet semereliliğinin yükselmesi, yani işçilerin ödenilmeyecek zahmeti hesabına olmalıdır. 1950 ye nisbeten, 1955 de köylüler devlete %65 fazla buğday % 80—90 fazla et, yağ v.s. vermelişler.

Beşinci beşyillik plan önceki beşyillikler gibi bütün ağırlığı ile yüklenecek zavallı vatandaşlarımızın omuzlarına. Onların suyunu

çıkacaklar. Beşinci beşyillik planın ifası için mecburi iş mükellefiyetine tabi milyonlarca bedbaht insanların sıraları yeni milyonlarla dolacak, kitlevi tevkiflerin sonu gelmeyecek, mecburi iş kamplarının sayısı oldukça çoğalacak.

Parti ağaları 19 uncu Kurultayda dördüncü beşyillik planın vadesinden evvel aşırılıkla ifasından övünerek bahs etmişler. Evet, itiraf etmeliyiz ki dördüncü beşyillik plan (1945—1950) ifa edilmiş ve ahalinin vaziyeti biraz iyileşmiş. Ama kimin ve neyin hesabına?

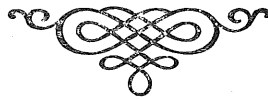
Şüphesiz ki, Sovyet tarafından işgal olunmuş Avrupa memleketleri ve onların sanayisi hesabına. Mancurya'dan çalınmış Japon sanayisi'nin hesabına. Demonte edilip sovyetlere taşınan fabriklerin hesabına. Hâttâ 1939—40 yıllarında Polonya'nın doğu kısmını Baltik devletlerini istila edip soyduktan sonra Moskova ve Leningrad'da giyecek ve yiyecek bollaşta. „Sovyetler bizleri kapitalizmden değil, giyecek ve yiyecekten kurtardılar“ diye acı acı gülen baltiklilere ve bilhassa Batı Belorusyalılara ve Ukrainalılara şimdi birçok milletler de karıştı. Beşinci beşyillik plan ötekiler gibi ifa olunmayacak, 1950 inci yıla nisbeten, 1955 de hayat seviyesi çok düşük olacak, çünkü Hür Dünya herhangi bir hür memleketi Kremline hediye etmek azminde değil.

Sovyet pencesi altında ezilen milletlerin iniltileri, nihayet hür memleketler ve bilhassa Amerika tarafından duyulmaktadır. Hür milletler Kremlin diktatörlerinin başı üzerinden dostluk ellerini Sovyet mahkûnün milletlere uzatmaktadır.

Hür memleketlerde antikomünist teşkilatların sayısı gittikçe artmakta ve kuvvetlenmektedir. Bolşevizme karşı vahid bir cephe ve tek bir Hür Dünya uğrunda muazzam hareketin başlanması Kremlin makûmu milletlere ümit bahş ederek onları ciddi savaşa teşvik ediyor.

Hür Dünya'nın yardımı ile bu savaş bolşevizme son verecek ve küçük, büyük milletler müstakil ve hür olarak Tek bir Hür Dünya kuracaklar.

„Azerbaycan“

Kazan hanlığının dördüncü yıl dönümü münasebetile

15 Ekim 1552 tarihinde Kazan kalesi Vasil oğlu dördüncü İvan tarafından alınıyor.

Bu tarih bütün Türk alemi için büyük bir felâket olmuştur. Çünkü Kazan bütün Türk ülkelerinin ileri karakolu idi. Kazan Hanlığının yıkılması ile Ruslar için orta Asyaya ve diğer Türk-Tatar illerine yol açılmıştır.

Bu tarihten sonra Türk-Tatarların başlarına gelen facialar sayılmakla bitmez tükenmez bir hale gelmiştir. O vakit Rusların ne olduklarını Türk-Tatar milletine yaptıkları mezalimden anlıyoruz. Bunu bizim tarihçilerimiz değil, bizzat rusların yazarları kendi hatalarını itiraf ediyor ve utanıyorlar.

Meselâ: Tarihçi Soloviyofa göre “orta Asya Mehmet bayrağı altında’ Moskof çarının hristiyan bayrağı altında yürüyen Avrupa karşı kendisinin son istinatgâhını müdafa uğrunda döğüşüyordu. Kazan sukut edince, bütün İdil nehri Moskof devleti eline geçti. Asterhan hanlığının sukutu ise, Kazan sukutunun yalnız tabii bir neticesi idi; diyor. (1) Aynı tarihçinin şahadetine göre, Kazanı müdafa edenlerden kimse sağ kalmamıştır. Çünkü, Soloviyofun dediği üzere, çar Müthiş İvan, elinde silâh onların hepsini öldürmeği, esirliğe ise yalnız kadın ve kızlarla çocukları almayı emretmişti. (2)

Dördüncü İvan 40 gün muhasaradan sonra Kazan'ın iç kalesine girebilmiştir. “Eski hesap ile 2-inci Ekim, yeniye göre 15 Ekim 1552-inci yıl sonraki canavarlıklarıyla şöhreti cihan tutmuş olan çar Müthiş İvan, şehirde eline geçirdiği erkekleri kılıçtan geçirdikten sonra esir edilen bütün kadın ve kızları ve çocukları Rus askerlerine dağıttı. (3) Şehirdeki camilerin hepsini yıktırdı.

1— Rusya tarihi cilt 6 sahife 86.

2— Rusya tarihi cilt 6 sahife 81.

3— Tsarstvennaya knige 308, 313.

Tarihçi Riboskin diyor ki: "Kazanın müthiş fatihi, yalnız oradaki evleri yıkmak ile iktifa etmeyip mabetleri ve han türbelerini de yer ile yeksan eyledi. Kazan kütüphaneleri yakıldı. (4)

Moskof çari Müthiş İvan, ozamana göre iyi teçhiz edilmiş "iki yüz" bin kişilik ordu ile Kazana hücum ettiğine ve Kazanda ise, yalnız otuz bin kişilik mahalli ordu ve yardıma gelmiş üç bin nogay olduğuna göre, kılıctan geçirilen askerlerin miktarı tüyler ürperten bir yekun olduğu görülür.

Son zamanlarda Kazan ordusu hakkında ciddi bir tettebbü yapan tarihçi M. Hodekof bu münasebetle yazıyor ki: Zaptedilen Kazanın ahalisini müthiş surette imha etmek Rus tarihinin en ağır sahifelerini teşkil ediyor. Hrestos muhibbi savaşımların Kazanlılara karşı olan "Salıp seferi" işte şu gibi bihesap insan kurbanları mezbahasıyla hitam bulmuştur.

Kıyılan canlar, dökülen yaşlar, çekilen felâketlerden başka 15 Ekim günü bir kaç nesiller tarafından toplanmış olan maddi zenginliklerin medeni, hayatî kıymetlerinin berbat edilmesini de mucip olmuştur. Bunlar muhafaza edildiği yerlerden merhametsizce çıkarılarak kırılmış, bozulmuş ve imha edilmiştir.

Epeyce bir ustalığın ve san'atın mahsulü olan bahalı nesnelere, kuyumculuk eserleri, kumaslar v.s. . . hep tahrip edilmiştir. Halkın servetine öyle müthiş bir darbe indirilmiştir ki, bundan sonra ona belini doğrultmak mümkün olmamıştır. Mamur büyük bir şehir, asker yağmasının kurbanı olmuştur. (6)

İstiklâl mücadelesinin devamı: "2" Kazan sukut etmekle bütün Kazan ülkesi Rus hakimiyetine boyun eğmiş değildi. Kazanlılar ilk darbeden ayıldılar ve kuvvetlerini toplar, toplamaz tekrar Ruslarla savaşa başladılar.

Bu mücadele Kazan sukutundan iki ay sonra yani 1552 yılı Aralık ayından başlayarak 1557 senesi Mayıs ayına kadar devam etmiştir. Bu beş yıllık kanlı savaş neticesinde memleket harabezara dönmüş ve halkın mukavemet gücü büsbütün tükenmiş, şöylece bir Türk-Tatar ülkesi tamamen Rus boyunduruğu altına girmiştir.

4— Riboskin Muhtasar Kazan tarihi cilt 1 sa. 34.

5— Riboski Muhtasar Kazan tarihi sahife 85, 86.

6— M. Hodekofun "Kazan Hanlığı tarihine ait görüşler" 147, 148.

7— Kazanlıların Ruslarla işbu mücadeleleri hakkındaki malumat S. Soloviyof tarihinin 6-inci ciltlerinden kısmen G. Peretkovicin "15, 16-inci asırlarda İdilboyu" nam eserinden alınmıştır.

Rehberlerin imha edilmesi: Kazanlıların işbu beş yıl süren mücadelesini hikâye eden Profesör G. Peretkovic harfiyen şu sözleri yazıyor." Rus başkanları, kıyamcılarla mücadele ederken, kıyamın rehberleri olan Beylere, Mirzalara ve Yüzbeylerine ayrıca dikkat ediyorlardı. Onları bilâistisna öldürüyorlardı. Öldürülenlerin malum olan adeti bu ilde namudar adamların çokluğu ile beraber Kuvvetinide gösteriyordu. Mesela: 1555 yılı son baharında 1560 Namarad zat Beyler, Mirzalar, Yüzbeyleri ve en ileri gelen kazaklar öldürülmüştü. Rus serdarlarının gayretiyle Kazanın en ileri gelen rehberleri tamamen imha edildikten sonradır ki, bu kıyamlar teskin edilebilmişti. Ancak bu imhadan sonra yurdun kara halkına hulluk ve yasak boyunduruğu vuruldu.

İbret alınacak bir mukayese: 13-üncü asırda Mogollar, Tatarlar Rus ilini zaptedince onu muayyen miktarda bir vergiye bağladılar. Lâkin memleketin dahili kuruluşunu değiştirmediler. Halkın içtimai, siyasi itiyatlarına dokunmadılar. Rusların papazları, rahipleri, kilise ve manastır mülkleri vergiden muaf tutuldular. Rus ruhanilerine ve dini müesseselerine, dini akide ve ayinlerine Tatarlar hürmetle bakarlardı. Rus ili hakkındaki şu siyanet "Altın orda"nın müslüman olan hanları zamanında da değişmemiştir.

Mesela: "Altın orda"nın kudretli hani Özbek metropolit Petro namına verdiği yarlığında Rus ruhanileri, kilise ve manastırlarının hernevi vergilerden muaf tutulduklarını bir defa daha tekit ediyordu.

Bu yarlıkta deniliyordu ki: metropolit Petronun büyük kilisesi ve onun bütün ruhani hey'eti bize dua ediyorlar, bizim askerlerimize manevi kuvvet veriyorlar. Onların dini nizamlarını kimse tahkir etmesin, tahkir eden asla affedilmez ve idam edilir. (8) Birşeyki Allahındır biz onu koruyoruz. Allaha bağışlananı almayız. Allaha ait birşeyi almak gûnahtır Alan Allahın kahrına uğrar. Bizim tarafımızdan ise idama mahkum olur. (9)

Şöylece, Rus ruhanileri ve dini müesseselerinin hukuk ve imtiyazları hanların fermanlarıyla tesbit edilmiş ve kanun ile temin olunmuş idi. „Altın orda“nın müslümanı olan hanları tarafından tabaaları bulunan hiristyanları tatarlaştırmak yahut müselmanlastırmak tecrübeleri de asla yapılmamıştır. Şu hal 13 ve 14-üncü asırlarda idi. ç

8— Rusya ve Asya mecmuasındaki Han yarlikların baslikli makale sa. 245.

9— Id.

İşte Türk-Tatar hükümdarlarının kendi tabaaları olan hıristiyanlara karşı siyasetleri böyle olmuş birde 16—17-inci asırlarda Moskof çarları zaptettikleri Kazan devletinin dini müesseselerine ve ahalisinin dini akidelerine, içtimai itiyatlarına karşı ne gibi muamelede bulunduğunu gözden geçirelim: Kazanı alan Müthiş İvan, müslüman ruhanileri, mescit ve medreselerin hukuki vaziyeti hakkında düşünmek dursun, kendi devleti hududu içersinde islâm dininin mevcudiyetini bile tanımamıştır. Demek ki, Moskof devletinde islâm ruhanileri ve dini müesseseleri ayrıca hukuk ve imtiyazlara malik olamamaktan başka orada yaşamaya bile hakları yoktu. Onlar gayri kanuni olarak yaşıyorlardı. Binaenaley müslüman ruhanisini tahkir etmek, islâm ibadethanesini lekelemek, islâm dinine söğüp saymak herkesin hakkı idi. İslâm için devletin kanunlarında himaye aramak abes idi. Rus hükümdarları Kazan islâm müesseselerini barbarlar gibi tahrip etmişler, din reislerini kesmişler, mescit ve medreseleri yakmışlar, Türk-Tatarların en mukaddes ananelerini çiğnemişler, onu her hangi bir insan için en asli hukuk sayılan şeylerden bile mahrum ederek, hakiki manasıyla bir köle haline getirmişlerdir.

Türk-Tatarların Ruslar hakkındaki siyaseti, imtiyaz ve muhtariyet siyaseti olduğu halde, Rusların Kazanlılar hakkındaki siyasetleri kırmak ve yutmak olmuştur. Müthiş İvanların Kazan yurdundaki idaresine bihakkın "Rus cehennemi" diye ad vermek iktizâ eder.

İvanlar idaresinden sonra gelen bolşeviklerin de siyasetleri aynı olup Türk-Tatar münevverlerini imha etmek olmuştur. Şöyleki. kendileriyle beraber çalışan bütün Türk-Tatar münevverlerini milliyetçilikle itham ettiler, Sultan galif başta olmak üzere bunlara sultan galifçiler namını vererek kurşuna dizdiler ve bir çoklarını da bolşevik cehennemi olan şimaldeki Salüfke adasına sürerek orada ağır işlerde kullandılar ve açlıktan, soğuktan öldürdüler.

Bu gün de hiç durmadan imha politikasına devam etmektedirler. Tatar ahalisinden on binlercesini başka mıntikalara sevkettiler.

KIZIL AHTAPOT

Hangi gazeteye bakarsın, hangi bir dergiye açarsın, hangi bir siyasi konuşmayı dinlersin, hangi bir ailede konuşma yaparsın, söz döner dolaşır yine de komünizm tehlikesine geçer. Buna rağmen; kızıl terror saçan, dünyada eşine rastlanmayan, kölelik kuran, asıl yüzünü çeşidli maskeler arkasında bulundurarak, serbest yaşamakta olan milletlerin içine nüfuz edip, bulandıran ve sonra da harpsız, içten fethetmeğe çalışan; sulhçü görünüp, hakikatte ise sulhun amansız düşmanı olan, kızıl totalitarizmin banisi Sovyet Rusya, diğer devletler le „eşit“ bir memleket gibi, milletlerarası toplantılara iştirak eder; Buralarda, mümessillerinin kanlı elleri sıkılır, onlarla bir masada yemekler yenilir.

Vaktiyle Alman nasyonal-sosyalizminin dünya için büyük tehlike teşkil ettiğine herkes inanmıştı. Fakat bugünkü kızıl totalitarizm onu çok geride bırakmıştır. Tasarlanan dünya işgalinde, artık Alman tekniginin yerine kızıl taktik geçmiştir. İyice tetkik edilirse, bu daha korkunç şeydir. Burada önde hile, arkasından amansız kızıl çizme ve kölelik gelmektedir.

Kızıl ahtapot, işgalini tasarladığı memlekete ilkin görünmez kollarını uzatır, sonra da, boğazına iyice sarıldı mı, boğar. Artık o memleket, doymak nedir bilmiyen, kızıl ahtapotun midesine ulaşmıştır. Taktik her zaman ve her memleket için aynıdır. Fakat ne yaparsın ki, bazı insanlar, tıpkı balıklar gibi, ahmaktırlar. Nasıl ki çayın aynı yerinde, ucuna soğulcan takılı, oltaya ile birçok balık avlamak mümkündür, Kremlin cellatları da aynı taktikle, birçok memleketleri kolaylıkla, avlamağa devam etmektedirler. Yalnız oltaya takılan yemler, yerine göre değişmektedir.

Azerbaycan, Gürcistan, Ermenistan, Kuzey-Kafkaz, Kırım, İdel-Ural (Kazan), Türkistan, Yakutistan, Tannu-Tuva, Ukrayna, Belorusya'dan baska, Doğuda: Moñğolistan, Çin, Mançurya, Kore'nin yarısı; Batıda: Letonya, Litvanya, Estonya, Doğu-Almanya, Polonya, Çekoslovakya, Macaristan, Romanya, Bulgaristan ve Arnavutluk, resmi veya gayri resmi, Sovyetler Birliği adlanan konglomerata, hakikatte ise kızıl-Moskofa ilhak edilmişlerdir.

Kızıl-ahtapot, işgal ettiği yerleri iktisaden kendisine bağladığı gibi, bundan sırf kendi potansvalını artırmak için faydalanmaktadır. Yani, basit bir prensip üzerine yürümektedir: işgal ettiği yerlerden almak ve oraya hiçbir şey vermemek. Nitekim Azerbaycanın muazzam petrol hazinesi buna bir misaldir.

Gün geçtikçe, demirperde arkasında kalan memleketlerin orduları milli çehrelerini kaybetmekte ve, çeşitli hilelerle, kızıl-ahtapotun oyuncağı haline gelmektedir.

Sovyetler Birliğine dahil edilmek „şerefine“ nail olan memleketlere mensub bulunan bizler, kızıl-Moskofun taktigini öğrenmiş bulunuyoruz. Plan gayet basittir:

Kızıl-ahtapot tarafından işgali tasarlanan memleketin komünist partisi milliyetçi ve dini teşekküllerle iyi münasebet tesis etmeğe çalışır. Meselâ: İranda komünist-Tudehçilerin Güney-Azerbaycan milliyetçileriile Fedaiani-İslâm teşkilâtına gösterdikleri „yakınlık“ gibi.

Sözü geçen teşkilâtların yardımları ile, memlekete görünmez kolunun uzattı-mı, artık iş bitmiştir kızıl-ahtapotun duyulmaz bir emri ile, „Maşalar“ Hükümeti iktidarı eline alır. Az sonra, birçok suçlarından dolayı hükümet „temizlenir“. Meselâ: Azerbaycanda Dr. Neriman Nerimanoglu, Agamalioglu. Bulgaristanda Dimitrov. Romanyada Anna Pauker ve bugün de Çekoslavakyada, „suçlarını“ itiraf eden, eski hükümet azaları. Görüyor ki bu taktikte, Vatan hainleri olan „maşalar“, rollerini bitirdikten sonra „temizlenebilirler“. Sebebi basittir: kızıl ahtapot yerli komünistlere itimad edemez; bunlar Moskof emperyalizmine mani olabilirler. Meselâ: Yugoslavyada mareşal Tito.

Maşaların temizlenmesi için, yerine göre, kızıl taktikte kullanılan iki usulden birisi tatbik edilir. Birincisi; Moskovaya davet edilen, sapasağlam masanın „uzun süren, amansız hastalıktan kurtulamiyarak, hayat „gözlerini yumduğu“ bildirilir ve tantana ile defnedilir. İkincisi: daha „demokratik“ görünür. „Maşaların mahkemesi“ adlı bir trajedi oynanır. Umumiyetle bunun için tiyatro binası seçilir. Burada, idam kararı önceden verilmiş, roller taksim edilmiş, hattâ „suçlular“ dahi rollerini (yani itiraflarını) ezberlemiş bulunuyorlar. Diğerlerine ibret olsun ve aynı zamanda kızıl rejimin ne derecede adil olduğunu da bizzat görebilmesi için, halk davet edilir.

„Suçlular“, ölümü kızıl ahtapotun mahirane işkencelerine tercih ettiklerinden, trajedinin oynanmasında hiçbir eksiklik olmaz. Bazen, „suçlulardan“ birisi işkenceye dayanamıyarak öler, o za-

man tiyatro artistlerinden birisi onun rolünü üzerine alır. Bunu kontrol etme cesaretini kim üzerine alabilir?...

Bundan sonra, işgali tamamlanacak olan memleketin başına, hiçbir nüfuzu olmayan, değersiz kuklalar getirilir. Nitekim Azerbaycanda, kızıl ahtapotun emriyle, kasap Başbakan, duvarcı da Milli Eğitim Bakanı olmuştur.

Artık, bu sadık kullar vasıtasıyla Sovyetlere bağlılık ilân edilir. Bütün gazeteler, kızıl-Moskofu memleketin kurtarıcısı olarak halka tanıtmaya çalışır; milli ve dini teşekküllere mensub olanlar, fabrika ve çiftlik sahipleri, eski hükümet memurları, milli meclis üyeleri, hele subaylar, polisler bir numaralı halk düşmanı olarak gösterilir. Bunun müteakip, kitle halinde „temizlik“ başlar. Daha sonra: milli servetler, idam olunanların ve az çok zengin sayılanların, evleri, mağazaları, fabrikaları, depoları, velhasıl, kızıl ahtapotun gözüne iliştiği her şey „temizliğe“ tabi tutulur. Sırıtan kızıl müstevli, buna: „soyanları soyma“ haftası adını verir.

Azerbaycanda bizzat müşahede ettiğimiz açıktan açığa Moskof soygunculuğu bir hafta yerine aylarca devam etti. Aylarca, üzerlerinde: „Sovyet Azerbaycanının kızıl Moskofa hediyesi“ levhası bulunan, trenler, vapurlar, kamyonlar, halktan soyulan değerli şeyleri kuzeye doğru taşıdı.

Kızıl „cennete“ kavuşmuş memleketlerde temizlik yukarıdan aşağıya tedricen yapılır. Büyüklerden sonra sıra küçük memurlara ve köylülere gelir. Bunlara da, „milliyetçi“ veya „zengin“, „köy ağası“ adları takılarak, imha edilirler.

Memleketi terkedip kaçan veya idam edilen köylü, küçük memur veya şehir halkının yerine, kızıl ahtapot kendi adamlarını gönderip yerleştirmektedir. Kaçanların karıları veya olgun kızları, buraya yerleştirilenlerle evlenmedikleri takdirde, doğruca köle kamplarına sevkedilmektedirler. Son zamanlarda Estonyada da bu müthiş usul tatbik edilmiştir.

Sözü geçen, köle-işçi kamplarında, ağır işe ve açlığa tahammül edemeyip, ölenlerin yerlerini doldurabilmek için, kızıl ahtapotun emri ile „isyanlar“ tertip edilirler. Neticede köyler, kasabalar halkı olduğu gibi süpürülür. Kızıl rejime karşı gelenler, yani „suçlular“ vagonlara doldurularak sürülürler. Yuvalar dağılır, aile efradı bir daha birbirini görmez olur...

İnsanîyet, insan hayat ve haklarına hürmet, kızıl ahtapotun bilmediği şeylerdir. Fakat, harb yapmadan, ahalisi yüz milyonları aşan birçok memleketleri yutma taktiki de çok yamandır.

Vaktiyle Almanlar, işgal ettikleri yerlerin askeri kuvvetlerinden faydalanmayı başaramamışlardı. Fakat kızıl-Moskof bunu iyice başarıyor. Gazetelerin yazdıklarına göre, Çekoslovakya gençleri (kız ve oğlan) hafta tatillerini, kaşsülleri çıkartılmış, el bombaları ile „spor“ yapıyorlarmış.

Bunlardan başka, Doğu-Avrupada halç 7 milyon genç, kızıl-Moskof tarafından hızla harb talimine tabi tutulmaktadır. Bunlar daha fazla, kara ordularında ve askeri irtibat servisinde çalıştırılmak için talim görmektedirler. Bu çocuklar, on yaşından itibaren silâh kullanmağa alıştırlılır ve bundan başka kendilerinden bisikleti muhabereci olarak ta faydalanılmaktadır.

Orta okullarda, liselerde gençler haftada birkaç saat mecburi askeri ders ve talim görmektedirler.

Yüksek okullar ise, Harp Okulu vazifesini görmektedir. Misal için: Praga üniversitesinde talebelere haftada 12 saat askeri bilgi dersleri verilmekte ve bundan başka da bu talebeler yazın 2 aylık askeri kampta görmektedirler.

Polonya üniversitesinde haftada 16—18 saat askeri talim-terbiye dersleri verilmektedir. Buna, pazar günleri gördükleri askeri tatbikat dersleri de dahildir.

Demirperde arkasında bulunan, yani kızıl ahtapotun, kanını emdiği memleketlerdeki fabrikalarda işçilerden müteşekkil milis birlikleri mevcuttur. Bunların hepsi de silâhlıdır. Fabrikaların küçük veya büyük oluşuna göre, buradaki milislerin sayısı birkaç yüzineden beş bine kadar varmaktadır. Akşam paydosundan sonra, haftada birkaç gün silâhla talim görülür.

Bunlardan başka, komünizme sadakatları bakımından, süzgeçten geçirilmiş, ayrıca milis teşkilâtları da vardır. Bu teşkilâta dahil bulunanlar, birçok hallerde C.P.U. (bugün adı M.V.D.) teşkilâtı ile beraber çalışırlar.

„Sivil gönüllüler“ ve „Gönüllü memleketi koruma teşkilâtı“ adları altında Polonyada 1951 yılında, üye adedleri 500 000-ni aşan teşekküller vardı. Bugün bunların sayısı her halde daha da artmıştır.

Spor, bu memleketlerde, bizim anladığımız beden terbiyesi anlamını çoktandır kaybetmiştir. Eskiden dünyaca meşhur ve Çekoslovakyaada birbuçuk milyon kadar üyesi bulunan „Sokol“ (atmaca) adlı beden terbiyesi teşkilâtı, bugün tamamıyla kızıl ahtapotun eline geçmiş ve komünizm propagandası ve askeri teşkilât haline gelmiştir. Burada daha fazla toplu halde paraşütçüler yetiştirilmektedir.

Macaristanın M.H.K. („İşe ve dövüşe hazır“) adlı teşkilâtının 1950 yılında yalnız Budapeşte şehrinin yakınlarında, 16 aded paraşütçü yetiştirme kampı vardı. Burada, dörder ay devam eden kurslarda, haftada altı ilâ sekkiz saat ders görülmekteydi. Fabrika işçilerinin bu kurslara girmelerini teşvik etmek maksadiyle, başkalarına nisbetle daha fazla gıda maddeleri verilmekteydi.

1952 yılının ilkbaharında paraşütçü üyelerin sayısı 800.000-ni aşmaktaydı. Dokuz buçuk milyon ahali bulunan bir memleket için, bu rakamı yüksek olarak kabul etmek gerektir.

Görülyorki, spor maksadları için kurulan bu teşekküller, gerçekte ise kızıl ahtapotun gayelerini tahakkuk için çarpışacak ve sayısı milyonları aşan insanları yetiştirmek içindir. Her yıl geçtikçe bunların sayısı da kabarmaktadır.

İkinci dünya harbinda rus kadınlarının yaptığı vazifeyi başarmak için, bu defa demirperde çemberine alınan memleketler kadınları da, askeri ve muhabere işleri için yetiştirilmekte ve vazifelendirilmektedirler.

Komünist rejimine tabi, kızıl ahtapotun kölesi olan her bir memlekette, erkek işçilerin olduğu gibi, kadınların da askeri talim ve terbiye görmeleri pek mümkündür. Kadınların bu sahada yetiştirilmeleriyle meşgul olan „Demokrat kadınlar birliği“ veya Polonyada „Polonya kadınlar birliği“ gibi derneklerin üye adedi, yalnız peyk memleketlerde (Sovyetler Birliğine dahil memleketler hariç) geçen sene yedi milyonu aşıyordu. Bunlardan % 35 kadarı ciddi askeri talim ve terbiye görmektedir. Yetiştirilmiş kadınlar, daha fazla kara ordularında, yardımcı kuvvet olarak, askeri muhabere işlerinde, traktör istasyonlarında ve nihayet çete teşkilâtlarında, az bir kısmı da, askeri polis, sıhhi teşkilât veya lokomotiflerde makinist olarak kullanılmak için hazırlık görürler.

Bugün, Macaristanda, Polonyada ve diğer, kızıl rejime tabi memleketlerde, makineli tüfek ve el bombalarıyla mücehhez, kadın birliklerine sık-rastlanır.

Yapılan esaslı araştırmalar neticesinde, kızıl Moskofun elinde bulunan yalnız Doğu-Avrupa peyklerinin 90 milyonluk halkından 14,4 milyonu silah altına alınmış veya halen askeri talim terbiyeye tabi tutulmaktadır. Birkaç seneye kadar bunlara 10 milyon kadar da sivil erkek, vedin ve gençler de katılacaktı.

Leland Stowe, „Terrorün zaferi“ adlı kitabında kızıl-ahtapotun bütün hileleri açığa vurulmaktadır. Ona göre: Kore harbi, Moskof zıramdarlarını, yıldırım süratiyle, peyklerine ait orduları kuvvetlendirmek için, bir işaret olmuştu. „Bizzat demirperde a. ka-

sından aldığım ve iyice tetkik ettiğim, müteaddid haberlere göre“ diyor Leland Stowe, Güney-Korede harp başlar başlamaz, her yerde yedek subaylar, gürültüsüz, hizmete çağırılmış, birkaç kura acemiler silah altına alınmış; terhis edilmeleri gerekenlerin terhisleri durdurulmuş ve askerlik müddeti de arttırılmıştır. Meselâ: Bulgaristanda bu müddet iki misline çıkarılmış ve bugün askerlik müddeti 3 yıl olmuştur. Bu tedbirlerin neticesi olarak, peyk devletlerdeki asker mikdarı, eskisine nisbetle, birkaç tümen artmıştır.

Edinen sarıh bilgiye göre, bu memleketlerdeki nizami asker adedi, birbuçuk milyonu bulmaktadır. Bunlara Sovyetlerin, iyi talim görmüş ve iyi techiz edilmiş, dörtte birinden fazlası da motorleştirilmiş, 60 tümeni de katılırsa, bu ordunun Batı-Avrupa için general Eisenhower tarafından tasarlanan ve uzun çalışmalar neticesinde, temeli kurulan, Avrupa ordusuna müsavidir.

Sovyetlerin kısa bir zamanda peyk devletler ordularını bugünkü sayısına ulaştırabilmesi, tipik kızıl-rus metodu sayesinde mümkün olmuştur. Bunun için, peyk memleketler ordularında yüksek rütbeli subaylar „temizlenmiş“ ve yerlerine, ya aynı millete mensub, fakat Moskof diyarında yetiştirilmiş esir subaylar, veya doğrudan doğruya kızıl-rus subayları getirilmiştir. Meselâ: mareşal Rokossovskiy'in Polonya ordusunun başına getirildiği gibi.

Çekoslovakya'da faaliyette bulunan, gizli antikomünist teşkilâtının verdiği bilgi de, bunları teyit etmektedir: son zamanlarda, Çekoslovakya ve Polonya ordularına mütemadiyen rus subayları getirilmektedir. Halen Polonya ordusunda en az 5000, Macaristanında 2000-de fazla ve Bulgaristanında de 3000-e yakın rus subayı bulunmaktadır. Sözü geçen peyk memleket ordularında komuta da, yavaş-yavaş rusçaya geçmektedir. Ordulardaki uni-forma ve işaretler, Sovyet ordularındakilere benzetilmiştir. Tümenlerin kuruluşu da tıpkı kızıl-Moskofunki gibidir.

Bundan başka, binlerce peyk subayları, belirli zamanlarda, Moskof askeri akademilerine gidip, orada bir müddet staj görmektedirler. Meselâ: 1951 yılında Rusyaya 4500 Çekoslovakyalı, 2000 Polonyalı ve 1500de Bulgaristanlı subay, staj görmek için gönderilmiştir. Böylece de, imdiye kadar, Bulgaristandan staj görme maksadiyle Moskofa gönderilmiş olan subayların sayısı 9000 geçmiştir.

Doğu-Almanya subaylarından da 150-şer adedlik gruplar, Rus askeri akademisinde staj görmek için peyderpey gönderilmektedirler.

1951 yılında Rusyada askeri staj görmüş 3000 Romanyalı genç, kızıl Romanya ordusunun belkemiğini teşkil edebilmek için, tekrar vatanlarına gönderilmişlerdir.

Rusyada görülmekte olan staj devam ettiği takdirde, 1953—54 yıllarında, peyk devletler ordularının „yetiştirilmiş“ subay adedi 20.000-i aşmış olacaktır.

Bunlardan başka peyk askerlerinin de siyasi „olgunlaştırılmasına“ büyük önem verilmektedir. Acemi erata, hizmetlerinin birinci yılında katıyyen izin verilmez. Burada maksat, komünizme karşı içlerinde besledikleri kin ve nefret duyguları, rejim yüzünden çile çeken aile efradı tarafından daha da körüklenmesini önlemektir. Bu müddet zarfında acemi erata komünist propaganda filimleri gösterilir, uygun görülen konferanslar verilir. Bundan başka bütün erler komünist gazetesine abone olup, onları okumak mecburiyetindedirler. Askerler için çıkarılan gazeteler, durmadan, askerlerin uyanık olmalarını ve „emperyalismi kökünden söküp atmak için hazır olmalarını“ tavsiye eder. Bununla bile, kızıl-ahtapot, peyk devletlerin bugünkü ordularına dahi pek te itimad edemez. Fakat, halen muhacerette bulunan, Macaristan devlet adamlarından birisinin söylediği sözleri de pek te yabana atılmaz: „Unutmamalıyız ki, 1954 yılında askere alınacak olanlar, aşağı-yukarı on yıldan beridir sıkı komünist terbiyesi görmektedirler. Bana öyle geliyorki, işaret ettiğim yılda Macar ordusu, kızıl-Moskof uğrunda çarpışıp ölmeğe hazır, sadık kul şeklini almış olacaktır.“

Dr. Aziz Alpaut, Ankara

(Devami var)

Ahmet Cevat Faciası

III

(bas tarafı geçen sayılarımızdadır)

Mal'eseff milli şairimizin „komunist“ de derc edilmiş „protesto“ mektubunu biz elde bulamadık.

Her halde hemen derginin 1—11—29 tarihte derc ettiği makale A. Cevatın mektubunun mezmunine bir kadar işare eder. Onun ne olduğunu tessevür etmek kolaydır. Aşağıda bir komunist muharrir tarafından (imzasını bulamadık) yazılmış olan makalayı aynen derc ediyoruz.

Keçinin andınanı- horuzun kuyruğunu? Cevat Protestosu münasibetile)

Musavatçıların „İstiklal uğrunda“ adlı kitabında şair Cevatın şiirleri derc edilmesi münasibetile gazetemizin dünengi nömresinde şairin „Siddetli protesto“ su derc edilmişti!

Cevat, bu işten haberi olmadığını beyanla, musavatçıların bu hareketini provokasya adlandırır ve itiraz edir.

Bu işten Cevatın haberi varmıdır, yokmudur, „teb'ine icaze verirem“ demiş, ya derkenar yazmışımı, yokmu- bunun o kadar ehemiyetti yoktur. Ne olur olsun, her iki halde burası musavat „yazıcı“ larına ağır bir silledir ve doğrudan da Cevatın heber ve icazesi olmadan derc etmişlerse daha ağır silledir. Bununla alakadar olarak bizi maraklandıran mesele her şeyden evvel budurki ne için musavatçılar öz kitaplarında, öz şair ve edibleri sırasında Hesen, Hüsein yahud Veli deyil, hemen-hemen Cevatın eserlerini derc ve neşr edirlen. Hamı, hususen Cevatın özü, bu mesele üzerinde düşünmelidir.

Bu suale cevap vermek için her şeyden evvel Cevatın yazılarını götürmeliyiz. Gazetemiz sahifelerinde def'elerle gösterilmiştir ki Cevatın eserlerinden musavat ruhi, kokusu, umumiyetle musavatçılık iyi gelir. Bu eserler mevzu itibarile, göller, meşeler, bulutlar ve sevgililere racidir ve bu günkü Azerbaycan okuyucularına esla lazım deyildir. Bunu def'elerle gazetemiz sahifelerinde Cevata göstermişiz. Cevatın eserlerini musavatçıların hevesle çap etmelerinin köküde burasındadır. Bunu bir defede bu gün göstermek lazımdır. O biri tereften musavatçılar Cevatın şiirlerini öz mecmualarında çap ettikleri birinci defe deyildir. „Yeni kafkazya“ ve bütün sair

musavat mecmualarının birinci nömrelerinden Cevatın şiirleri derc edilir ve musavatçılar gözleyirlerki ne vakt Cevatın yeni şiiri çıkacak ki öz mecmualarında çap etsinler.

Cevatın tezkibi münasibetile ikinci kaydımız budur ve bugün Cevattan soruşmağa hakkımız varki ne için o zaman ve umumiyetle 9 yıl müddetinde bu barede sesini çıkarmırdı şimdi itiraz sesini çıkardı? Bundan başka, biz onun dünengi protestosunu ancak resmi (formal) bir reddiye hesab edirik. Oda buna göre son zamanlar Şuralar Ittifakında böyle şeylere çok tesadüf olunurki, Şuralar Ittifakında yaşayan ve bizim Şura idarelerinde çalışan a'lim, müherrir ve edibler-resmi ya geyri resmi, heberi olarak, ya olmaya-rakdan — harici ölkelerde çıkan eks-inklabçı ağ gvardiya mecmua ve neşriyatlarında iştirak edirlen. Nihayet bu yakınlarda Pilniyak meselesi çıktı. Onun çirkin iftiracı kitabı harici ölkelerde ağ gvardiya neşriyatında çap edildi. Bütün Şuralar Ittifakı emekçileri, 'lim ve yazıcılarının bu hadiseni ne kadar nifretle karşılayarak Pilniyak ve sairelerinin mahkemeye verilmesi ve şiddetle cezalanmasını teled ettikleri hamıya me'lumdur. Burası çoktan hamı için zafi habardarlık dersi idi. Ona göre böyle faktlardan ve onlar ile alakadar olarak her yerde emekçilerin narazılığından sonra bir tekrar edir.

Cevatın protes.osununun semimiliyine inana biliriz ve onun eserlerinin musavatçılar terefinden çap edilmesi üstünde mes'uliyetden yakasını kurtarmak için bir formal reddiye hesab etmeye haklıyız. Bilhassa Cevat her o vaktacan, Aprel inklabından sonra, 10 yıl müddetinde bir şair, bir yazıcı olmak hesabile öz eserlerinde musavatçılar boyunduruğundan kurtulmuş Azerbaycan emekçilerine ve onların sosyalizm kuruluşuna semimi ve gizgin hüsn-teveccüh beslediğini isbat eden heç bir şey vermemiştir. Ona göre bugün musavatçılar bu çirkin harekâtına karşı protestosunu ilan ettikte biz doğru dan doğruya ondan soruruz — böyle şiir ve eserleri haradadır? Eliçirakli aktarsan tapmazsan ve yoldaş Nazim onun „Oktyabr“ şirine inanmamakta haklıdır. Çünkü onun „Oktyabr“ hakkındaki şiiri umumiyetle „Oktyabr“ hakkındadır (!), neinki Azerbaycanda Oktyabr“ olan „Aprel hakkında.

Kalı. kafalı Ingilis muhafizekârından başlamış Kâmalçılar, pan-türkistler ve panislamistlerece, hamısı bugün Şura hükümetinin sarıılmaz kuvvetini görürler.“

(1) Zemanile böyle „cesaret“ edenlere „Oktyabr“ sahibleri bir soz demiyorlardı, halbuki „Rus yedeyini“ ihmal edenler şimdi Si-biryanın buzlugunda yatarlar.

Şamahı mahkemesi yahut bir hâinin mükâfatı

4.

(Başlangıcı 3—4—5 Sayılarımızdır)

Âceba, müddeiumumi işare ettiği şu „narimançılık“ tâbiri neden ibarettir? Şunu mühterem okuyucularımıza aydınlatalım. (1).

Şu tâbir **Narimanov**, isminden müştak olur. Narimanov denilen zât hemin Nariman Narimanovdur ki müellim, sonralarda doktor, muharrir ve dramaturğ olub, akidesini de birkaç defa deyişerek, bolşevizme koşuldu. Ölümünden bir an evvel hemin adam Sovyetler İttifakının merkezi İcraeye Komitesinin başkanlığı vazifesini ifa ederdi.

Onun 1925 nci yılda vuku bulan ölümü hem İttifak dahilinde, hem de haricde, ustadı olan Leninin ölümü kadar büyük bir tesir bırakmıştı. Muhtelif memleketlerden diplomatik nümayendeler telegrafla taziyelerini sunuyorlardı. Onun cenaze merasimini Moskova gazeteleri böyle tesvir edirdiler:

„Şark işçileri Üniversitesi binasının üzerinde Narimanovun büyük bir portresi asılmış ve hemin portretin altında büyük bir kırmızı kumaş üzerinde şu kelimeler yazılmış:

„Şark işçileri: Narimanovun elinden düşen bayrağı yükseldi İliğin (Leninin) vasiyetlerini göz önünde tutarak galibiyetlere doğru yürüyünüz!

Sovyetler İttifakı, Rusya ve Ukraina Merkezi icraeye komiteleri, Doğu İnstitüsü Leningrad Şark dilleri mektebi „Aztorğ“ ve Azneft“ işçileri tarafından Narimanovun cenazesine muazzam çelenkler koyulmuş.

Sovyetler İttifakı, Rusya ve Ukraina Merkezi icraeye Komiteleri Doğu İnstitüsü, Leningrad Şark dilleri mektebin „Azork“ ve „Azneft“ işçileri tarafından.

(1) Ceyhun beyin Fransızca çıkacak eseri esasen Avrupa okuyucuları için yazılmıştır.

Dün merhumun ölü maskasını aldılar. İttifaklar evinin büyük salonuna nakledilmiş cenazenin etrafında ihtiram kıtası nöbetdedir.

Her 15 dakika deyişen ihtiram nöbetine duranlar içerisinde Merkezi icraeye komitesi âzâları halk komiserleri âlim ve talebeler vardır.

Milletler şurası (vaktiyle, bu müessese Stalin tarafından idarâ olunurdu) Şarkçılık institüsüne Narimanov adı verilmesini karara almış. Fahri âzâsı bulunduğu şarkçiler cemiyeti, bu yakınlarda merhumun hatıratına hasr edilecek hususi bir kitap çıkaracaktır.

Hemin kitapta Narimanovun hâlâ çap edilmemiş inklab devrine ait yazıları, mektupları, ve yakın arkadaşlarının makaleleri derc edilecektir. Şark institüsünde müteveffayı yad ederek ve onun ismini taşıyan bir bursa taşıs edilecektir.

„Kominternin 11nci kongresi“ müellifi ressam Brodski „Narimanov tabut içinde isimli bir resim başlamıştır.

Leningrad işçileri Narimanovun ölümü münasibetiyle matem toplantıları ve mitingleri tertip etmişler, Orkestra hafif bir tonla, ölüm marşı çalıyor Bütün gece işçiler deste deste cenazeyi ziyaret ediyorlardı. Defn edilen günü Sovyet gazeteleri şunları yazıyordu:

„Saat on buçukta Narimanovun cenazesini ziyarete gelen insan akıntısı durduruluyor. Saat onbirde, müttefik Cumhuriyet ve muhtar ülkeler namına gönderilmiş, üzerinde şu sözler yazılı: „Senin ismin şarkın mahkûm bütün milletleri için yol gösteren bir fener olacak“ ipek bir bayrak tabutun üzerine seriliyor.

Korps diplomatikin başcısı (en yaşlısı) İran sefiri Müşavirül-mülk tabutun üzerine taze güllerden yapılmış bir çelen Koyuyor. Bu merasimden sonra diplomatik Korps'un âzâları hususi bir lojada yer alıyor orada tabutun kaldırılmasına kadar bekliyorlar. Saat onbir buçukta kominternin âzâları ve Şark milletlerine temsil eden hususi bir heyet geliyor. Komintern'in âzâları ihtiram nöbetine arası kesilmeksizin koşuyorlar. Saat onikide tabutu Kalinin, Yenukidze, Rudzutak, Kiselev, Tergabrielian, Rogov ve saireleri kendi camuzlarına alarak götürüyor ve top üzerine yerleştiriyorlar. (Bunu da kayd etmeliyiz yukarıda isimleri geçen sovyet başcılarında üç kişi Sonradan öldürüldü). Matem alayı kızıl meydanda Lenin Mezolesi önünde dayanıyor. Kalinin, Yenukidze, Skripnik, Sibiry muşiki Postişev tarafından burjuva-nasyonalislikle suçlandırıldı. 1933 de Ukrainanın Maarif komisarlığını yaptığı zaman hayatına intiharla son verme mecbur oldu). Thakaya, ve Rudzutak matem merasimini açıyorlar.

İlk nutuk söyleyen Kalinin idi. Hemin nutuktan bir kaç söz:

„Narimanov'un şahsiyetinde biz bir arkadaş ve doğma partimizin bir oğlunu defn ediyoruz.

Bizim büyük ustadımızın yaptığı kızıl meydan yavaş yavaş sovyet İttifakının başka milletler rehberlerinin küllerile dolur.

Komunist olan Narimanov kendi vazifesini sona kadar ifa etti.

Merkezi Komite adına nutuk soylüyen S. Kamenev (1937 de öldürüldü!) diyor: Bu kocaman inkilabçının sözlerine Lenin pek çok ehemiyet verirdi.

Narimanov değil yalnız Şarka, belki de büsbütün bizim partiye müteeliktir. Bunun içindir ki bugün onun külü Sovyet rehberlerinin ve dünya inkilabı mübarizlerinin en güzidelerinin yattığı Kızıl Meydanda gömülüyor.“

„Nihayet top yayılımı gürültüleri ile şark komünistleri rehberinin külü gömülüyor“. Gerek Sovyet İttifakından gerek ki dıştan alınan taziye telegrafları arasında kudretli Trotskinin istirahat ettiği, Suhum şehrinde gönderildiği telegrafi zikir edelim: „Şark milletlerinin kurtuluş davasının şöhretli mübarizi Arkadaş Narimanovun ölümünden derinden derine müteessirem“.

Mezkûr Narimanov vaktiyle 1922-nci yılda Cenovada vuku bulan Konferansta Sovyet heyeti azası süfetele iştirâk ediyordu. Bu Konferans Mr. Loyd Georgenin „mahirane“ ellerile tertiplenmişti ve ilk defa olarak „ağzında bıçak taşıyan adam“ medeni milletlerle bir masaya oturuyordu. (Evet, „kuldurlar“la bile bağlaşıyorlar“ sözlerini de eşittik!). Çiçerinin misyonuda Narimanov Azerbaycan petrolünü ve Budu Mdivani de Gürcüstan magnezini temsil edecek „sembolik“ simalardı. (Stalin Budu Mdivanini „zeherli bir yılan“ addederek kuruluşuna dizdirdi). Bolşeviklerin Gürcüstana hücumu esnasında Budu Mdivani bolşevik arkadaşlarına övünerek şunları söylemiş: „Tifliste olmasam ben Budu olmayacağım (ruscası) ne budu ya Budu yesli v Tiflise ne budu). Onun „şöhretli“ arkadaşına gelince, müşahide ettiğimiz gibi çok „akıllı“ davranarak temizleme senelerini beklemeden kendi kendine öldü gitti. (Onun da zehirlendiğini söyliyener vardır).

Narimanovun külü bile Stalinin gazabından kurtaramadı. Ölümünden 13 yıl sonra ona da „Halk düşmanı“ adı takıldı. Narimanov ismine olan bütün müesseselerden, sokaklardan, şehir kasabalardan Narimanov ismi kaldırıldı. Akraha ve dostları tevkif edilerek cezalandırıldı. Külü Kızıl Meydandan çıkarılıp yellere savruldu.

Ne için böyle bir tezaad ölçü? Onu bir Tanrı bir de Kremlin bilir. Her halde „narimançılık“ bugün „burjuva milliyetçilik gibi belekki ediliyor. Milliyetçilere yazık!

Bu uzun haşiyeden sonra geçelim mahkememize.

(Devamı var)

Otuz il evvel

(Azerbaycan'ın Düveli Muazzama tarafından tanınması hakkında yazılmış olan başmakaleden (aynen)

(Baş tarafı 3, 4 ve 5 inci sayılarımızdadır.)

Tarihi bir kıymeti iktisab etmiş olan iki cumhuriyet ittifakının ve iki cumhuriyet tarafından bir en'ene şeklinde hayata geçirilmiş olan harici siyasetin uzun bir zaman için devamı arzu olunur.

İstiklaliyetin amilleri hüsnü neticelerinede bir nazar atmak lazım gelir. Azerbaycan ve Gürcüstan,ın istiklaliyetini tastik eden Ali Şura'ya beş devlet mümessilleri dahil olmaktadır:

Amerika (1), İngiltere, Fransa, İtalya ve Japonniya.

Biz şübhe etmeyiz ki, bu beş devlet tarafından tastik edilen istiklaliyet başka devletler tarafından da aynı suretle tastikine mezher olacaktır. Avrupa gazetelerinden me'lumdur ki ikinci ve üçüncü beynel-milel sosyalist teşkilatı Zakafkasya cumhuriyetlerinin ta'yinini mukadderat ve hukuk Siyasiyeden istifade edebilmeleri için çoktan beri fealiyet gösteriyor.

Elbette intuzar etmelidirki: bundan sonra Almanya, Avustriya, Macaristan, Romanya, Türkiye ve saire bitaraf devletler de bu hakkı tastik edeceklerdir. Bu zamana kadar Azerbaycana ve Gürcüstana bu çok harici müsafirler gelirdi, bundan sonra ise Azerbaycan ve Gür-

İ d a r e d e n :

(1) Makale sahibinin şu tessevüratı mal'eseף yanlıştır: Amerika (Müttehid devletler) müttefik değil, müsterek devlet olduğundan Ali Şurada iştirak etmiyordu, ve Maverayı Kafkasya yeni hükümetlerinin heç birini tanımadı. Başkaları tarafından hükukca tanınmış olan Gürcüstan bu sıradan müstesna değil idi.

cüstana gelecek olan müsafirler, bir sefir, siyasi bir mümessil gibi gelecek, tüccari, iktisadi ve siyasi muğavileler ekt etmege başlayacaklardır.

Azerbaycan'ın ecnebi devletlerle rabiteye girmesi Azerbaycan'ın emniyetini, namini, sözünü kuvvetlendirmeye bir vasta olabileceği ki-bi her türlü tarakki ve inkişafına da yol açar.

Bundan sonra Azerbaycan'ın maliyesi filî bir amil (fakteur reel) olmuştur. Bu günden itibaren Azerbaycan'ın maliyesi ve pulu beynel milel (Direktion) maliyete dahil olmuş hesab olunur.

Bundan sonra Azerbaycan bizzat bizzim sermayemizin saheyi manfaatına girecektir. Bundan sonra Azerbaycan için hakiketen geniş ve aynı zamanda daha ziyade mes'uliyetli, daha ziyade geniş faaliyet sahası açılmıştır. Bundan sonra Azerbaycan'ın harice gedecek vekilleri bir sefir gibi vezife ile müzeffef olacak ve harici devletlerle bir hükümet mümessili gibi ekt münasibet eyliyecektir. Diğer taraftanda biz ciddiyetle harici sermayedarlarla münasibet peyda ede biler ve onlarda geniş bir faaliyet sahası açmağa imkan vermiş olacağız. Bütün bizim için harici düşmandan korkmak da ola bilmez (!). Harici düşman ile sülh ve yahud harp etmek bizim için tamamilen kendi ihtiyarımıza dahil olmuş bir meseledir (!)

Çünkü artık Azerbaycan ve Gürcüstan'ın istiklalietini tanımayacak bir kuvvet ola bilmez, heç bir kuvvetde özünde Azerbaycan istiklalietine teserrüf ve tesahüb etmege imkan bulamaz.

Azerbaycan hakimiyeti bugün bütün siyasi fergelerimiz için de ket'i bir mesele olmuştur. Bu vaziyet Azerbaycan siyasileri için Azerbaycan türklerinin millî, siyasi elâge ve manfaatlarını dahada etidal ve besiretle mudafia ve mühafize etmege yol açmalıdır.

İşte Azerbaycan istiklalietinin amillerine hal hazırda görülen ve gözlenilen neticeleri bu kadar geniş ve me'nidardır!

(1) Heyat! Böyle tessevürler bugün nasıl sade ve saf görünür? Efsuski böyle bir zihniyet muasir başçılarımızda da müsahide edildi!

Imza: Alif, hey.

Id a r e d e n: Mes'hud günlerimizi ihtar eden şu kelimeleri okudukda insan bütün kalbile, vücudile gözel yurdumuza kavuşmak isterdi.

Heyhat! Azerbaycan "siyasileri" hepimiz umud ettigi "besireti" vakt zeruriyette nasıl istimal ettiğini de öğrendiz... Lakin tarihin acıdersleri görünürki bazı kafalar için o kadarda örnek olmamış. Taassüf!..

Hacı İlyas

Azerbaycan'da hükümeti iktidarda olan Müsavat partisi savşsız komünistlere teslim ettikten sonra herkes oldukça üstün kevvetli bir kızıl ordunun şehre gireceğini tasavvur ediyordu. Fakat Azerbaycanlıları büyük bir sürpriz bekleyordu: bir büyük ordunun yerine, şehre, ayakları çarıklı, üstleri başları lime lime olmuş, çoğu silahsız ve ordudan ziyade bir sürü manzarası arzeden bir kütle girdi. Bu sürünün ağırlığını at yerine develer koşulmuş bulunan arabalar taşımakta idi. Bu sürünün herhangi bir kışlaya ihtiyacı yoktu. Evlere elkoymak suretile ev sahiplerini kapı dışarı ediyor ve gerek yiyecek ve giyecekleri gerekse er eşyasını istedikleri gibi kullanıyorlardı. Bu arada; zengin Bakû'lülerden birisi olan Murtaza Muhtarzade, evini müdafaa ederken iki kızıl zabiti öldürüp kendisini de intihar etmişti. İşgal kuvvetleri, yerleşir yerleşmez, ihtilal hareketine müzahir olmayanları yakalamak için bir çok teşkilat kurdular. Bu teşkilatın yaptığı zulümlerle en çok şöhet kazananları „Onbirinci Ordu hüsüsü teşkilati“, Azerbaycan Çekasi“ ve Onbirinci ordu İhtilal Mahkemesi“ idi. Bu mahkemenin başında Hacı İlyas isminde birisi bulunuyordu. Bu yazımız Hacı İlyas tarafından yapılmış bulunan zulümlere aittir.

Hacı İlyas'ın Bakû'ya gelişi gerek halkı gerekse komünistlerle halk komiserlerini büyük bir korkuya düşürdü. Bu adam, beş on yardımcısıyla birlikte, evleri basıyor, kıymetli şeyleri alıp götürüyor ve hapsedtiği kimseleri, mahkeme önüne dahi çıkarmadan öldürüyordu. Bazı kimseleri ise reisi bulunduğu mahkemeden geçirmek suretile idama mahkûm ediyordu. Bu uğursuz adamla aramda geçmiş bulunan bir hadiseden burada kısaca bahsedeyim: sahibi bulunduğumuz apartıman, bir müddet evvel, Çeka'nın adamları tarafından işgal olunmuştu; bu daireyi bir gün ziyaret eden Hacı İlyas burasını çok beğenmiş ve bana haber vermege dahi lüzum görmeden, içindeki adamları dışarı atıp buraya kendisi yerleşmişti. Kendisile ilk karşılaşmamız şöyle oldu: bir akşam apartımana geldiğim sırada karşıma kısa boylu, esmer, kalın kaşlı, garip bir şekilde parlayan ve hiç bir zaman sabit durmayan siyah gözlü bir adam çıktı. Ayağında kırmızı bir pantolon ve sırtında deri bir

ceket vardı. Bu acaip kıyafetli adam dışarıda şeytan külâhına benzeyen garip bir kalpak giymekte idi. Hacı İlyas'ın günlük hayatı çok garipti. Bu adam, akşamın dokuzuna kadar, oldukça normal bir burjuvaya benzerdi. Kahvaltısını eder, ailesi erkânile şakalaşır, onların gönüllerini alır ve gayet sakin bir yüzle hergünkü işine giderdi. Fakat akşamları, saat dokuza doğru, Hacı İlyas yavaş değişmeğe başlardı. Rengi sararmağa başlar ve sabahleyin herkes gibi sakin ve normal olan bu adamda sinir buhranları âlâmetleri belirirdi. Akşam yemeginden sonra ise Hacı İlyas artık kana susamış ve insandan başka her şeye benzeyen bir mahlûk olurdu. Eline bir şişe konyak alarak adamlarile beraber evinden sokağa fırlar ve bütün gece bir çok adam öldürdükten sonra, sabaha karşı evine dönerdi. Bu saatlerde Hacı İlyası tanımağa imkân yoktu; çünkü kanlı ellerile eve dönen bu canavarın yüzü, geçirmekte olduğu sinir buhranlarından dolayı simsiyah bir hal alırdı. Eve girer girmez karısına ve aile erkânına ağza alınmayacak küfürler eder, uzun uzun bağırır ve bir miktar içki içtikten sonra sızıp kalırdı.

Bakû şehri bu dehşet verici hava içinde tam altı ay yaşadı. Bu sırada, Moskova'da bulunan Azerbaycan halk komiserleri işe müdahale ettiler. İhtilâl mahkemesi reislerinin partinin direktifleri dairesinde hareket etmesi lâzımgeldiğini halbuki Hacı İlyasın kendi başına hareket etmekte olduğunu ileri sürdüler. Moskova erkâni hayretler içinde kaldı: hiç kimse Hacı İlyas adında bir kimseyi tanıımıyordu. İlyasın tevkifi için emirler verildi. Bakûya dönen komiserler teslim olmak istemeyen Hacı İlyası zor kullanmak suretile yakalayıp elini ayağını bağladıktan sonra evinde bir arama yaptılar. Odasındaki kasada, öldürdüğü adamların ağızlarından söktüğü altın dişler, parmaklardan kopardığı elmas yüzükleri; ziynet altınları ve bir çok mücevher ele geçti.

Yapılan tahkikat neticesinde: karışıklığı fırsat bilerek başına topladığı kimselerle haydutluk eden Hacı İlyasın Odessalı bir talebe olduğu anlaşıldı.

Azerbaycanlılara büyük zulümler yapmış olan bu haydut üç gün hapsedildikten sonra idam edildi. Bakûlüler Hacı İlyasın beş ile on bine kadar adam öldürdüğünü söylerler.

Rıza TAKI

AZERİ KARDAŞLAR YARDIMLAŞMA DERNEĞİ

İstanbuldan aldığımız bilgiye göre, 28 Aralık 1952-de Azeri Kardeşler Yardımlaşma Derneğinin kongresi toplanmış ve sonunda çoğunlukla aşağıdaki İdare Heyyeti seçilmiştir:

Başkan: Mehmet Sadık ARAN,
Başkan Vekili: İdris YAYBULAK,
Genel Sekreter: Elekper Farhadlı,
Veznedar ve Muhasib: Samed GÖKÇAY,
Üyeler: 1) Aflan MUGAN,
2) Şefika KASPIRALI,
3) Selim BEDEL,
4) Hasan İSMAIL.

„AZERBAYCAN“ dergisi yeni İdare Heyetini tebrik eder, başarılar diler.

Azerbaycan Millî Birliğinin Avusturya Şubesi

27 Aralık 1952 de, Klagenfurt'da (Siebenhügelstrasse 80).

Azerbaycan Millî Birliğinin Avusturya Şubesinin büyük bir toplantısı olmuş. Bu toplantıda Millî Birliğimizin işleri ve yürüttüğü Kurtuluş Savaşı incelenmiş. Uzun ve hararetli tartışmalardan sonra toplantıya iştirâk edenler bugüne kadar muhacir vatandaşlarımızı elinden gelen yardımı esirgemiyen Millî Heyetine ta yürekten gelen şükranlarını, Heyetin çalışmalarını ve güttüğü genel politikayı olanca varlıkları ile destekliyeceklerini, Millî Birlikten asla ayrılmıyacaklarını bildirmişler.

Seçki sonucunda Azerbaycan Millî Birliğinin Austurya Şube başkanlığına savaşılarımızdan: İsmail Mehemed başkan muaviniğine: İbad Hüsein.

Şube heyeti azalığına: Yusif Atakişi

Asadullah Kasım,

İsrafil Kulu,

İsrafil Kurban,

Hassan Hassan seçilmişler.

Bu mukaddes İstiklal Savaşımızda bütün mübariz-vatandaşlarımıza başarılar dileriz.

Azerbaycan

MEKTUBLAR

Bitaraf bir Azerinin sesi

Muhterem vatandaşlarım,

Bu güne kadar bitaraf kalarak, bir çok sebeplerden dolayı vatan işlerine iştirâk etmedimse de aziz yurdumuz Azerbaycanın sevgi ve acılarını bağrımında hifzettim yurdumun; kurtuluşu uğrunda, çok ağır şartlar içinde, feragatle çalışmış olan ve çalışan vatandaşlarımı da takdir etmekten bir an ayrılmadım.

Günün siyasi olayları, birlikte gönderdiğim kalbimin sesi olan bu ufak yazıma sebep olmuştur.

Bu ufak ve naçiz yazımın Azerbaycan için çıkarılan dergilerde yazılması dileğimdir.

Azerbaycan

Yazı kuruluna

Zülüm ve haksızlık istilasına uğramış, İstiklalini Kaybetmiş olan aziz yurdumuz Azerbaycanın kurtuluşu uğrunda, bu güne kadar, çalışmış olan ve çalışanları takdir etmemek insafdan uzaktır. „Çalışmış olan yanılmaz“— atalar sözünün mefhumunca yüzde üç-beş yanlış yapmak her çalışanın tabii hakkı olduğunu inkâr etmek de doğru değildir. Yapılan yanlışlıklara dikkat ederek gelecekte onları tekrarlamamak her çalışanın göz önünde tutması lazım gelen bir hakikattir.

„Ayıbı gören- gayıyı görmez“- demişler!

Yanlışlıkları görerek, onları şahsi garaz bir vasıta olarak kullanan da merdlere ve kâmil insanlara yakışmaz. Nerede ve ne işte olursa olsun, yanlış yapanın bizzat kendisine müracaatla yanlışlıkları gösterilerek islahının istemek en doğru ve faydalı bir yoldur.

Azerbaycanın kurtuluş ve İstiklalı için çalışmış ve çalışanlar arasında iyi niyetli, ideallerine sadık ve fedakârlıklarıyla tanınmış olanlar az değildir. Her yerde, her zaman olduğu gibi, çalışanlar

arasına „fena niyetle, fena fitretli elemanlar da karışabilir, fakat sağlam bünyeli teşekkül böyleleri hazmedemez ve içerisinden atar.

Azerbaycanın kurtuluşu için yapılan mücadele ve mücahedeler, şimdiye kadar, bir çok istihaleler geçirtmiştir, bundan behsedecek degilim, ancak bu günkü dünya vaziyeti, mücadele yolunda yürüyenlere yeni yeni sahalar açmakta ve hareket tarzlarına degiştirmege zorlamaktadır. Unutmamalıdır ki yollar, vasıtalar başka ol-sada varılmak menzil aynıdır. Bu itibarla kurtuluş mücadelesinin de şeklini degiştirmek zamanı gelmiş, belki de geçmiştir. „Gec olsun güc olmasın“ diyerler. Dağınık kuvvetle, lüzumsuz tenkitlerle boşuna vakit harcamakla bu büyük mücadeleyi başarmak kabil değildir.

Dünya iki büyük cepheye ayrılarak, dev adımlarıyla ölüm dirim mücadelesine hazırlanmaktadır. Azerbaycanın kurtuluşu da bu mücadelenin bir yaprağıdır. Bu mücadeleye, bihakkın layik ola bilmek için, çalışanlarımız hareketlerine çok dikkat etmelidirler. „Ne yapmalı“?— diye bir soru karşısında kalan tarafsız bir vatandaş sıfatıyla ilk fikrime gelen şudur. Parti ve zümreler üstü bir Azerbaycan İstiklal ve kurtuluş mücadelesi kuruluna bu gün her zamandan daha fazla ihtiyac vardır. Yalnız böyle bir teşekkül dünya demokrasi cephesi ile iş birliği yapar ve dünya ile birliktede arzusuna nail olabilir.

Parola: „Hepimiz birimiz için, birimizde hepimiz için“ olmalıdır.

Hüseyin Cemal Janar

20—10—952

İstanbul

Evet, Milli İstiklal

Mirza Bala imzalı „Her şeyden önce Milli İstiklal“ başlıklı bir yazı okudum.

Yayı bir görüşün müdafasından ziyade, maksadlı ve bir taraflı telaş ve feryadın hazin bir örneğidir.

Bu cavabım tamamen objektif bir görüşün ifadesinden başka bir mahiyet taşımadığını bilhassa tebarüz ettirmek isterim.

Mirza Bala yazısında maahez olarak Rus gazetelerinin yazılarını almıştır, işte asıl yanıldığı tarafta budur. Netekim, musavatac bir dernelin tarafından neşredilen broşürde: Azerilerin asıllarının Alban oluşu tezide yine Kremlin neşriyatından alınmıştır.

Anlaşılan, Mirza Bala herhangi bir mevzuu tetkik etmeden herhangi bir yazıya derhal kanarak hemen kaleme sarılıyor, işte yu-

karıda zikr ettiğimiz başlığı taşıyan yazıda etraflıca tetkik yapmadan kaleme sarıldığı anlaşılmaktadır. Wiesbaden ve Starnberg Konferanslarında ceryan eden hadiselerin ruh bakımından tetkiki, ciddi olduğu kadar, ehemmiyette arz etmektedir.

Paris ve bazan Münihde intişar eden „Azerbaycan“ dergisinin 3cü sayısında Ceyhun Hacıbeyli imzalı bir yazıyı Mirza Balaya okumayı tavsiye ederim. „Wiesbadenden-Starnberge“ başlıklı yazıda, Ceyhun bey Konferansın iç yüzünü ve ruhunu kısa olarak zikr etmektedir. Hall olunmayan noktaların en mühümü ünvan meselesi idi“ diye Azerbaycan delegelerinin, diğer gayrı Ruslar gibi itirazlarını hayıtlı Ceyhun bey yazısına şöyle devam etmektedir:

„Ruslar gelecek merkezin adını „Rusya Milletleri İstihlası İttifaki“ (SONR) tesmiye etmekte ısrar ediyorlardı. Bizler Rus teklini katı surette reddetdik, vaktaki biz kendi İstiklalimizi ilan etmişiz, bizleri artık Rusya cidine dahil etmek caiz olmaz“ İşte bu satırlar bize açık ve sarıh olarak göstermektedir ki, Ceyhun bey Hacıbeyli Mirza Balanın iddia ettiği gibi „Mukadderatımızı Rusların inayetine terk etmiş“ değildir, bilakis Azerbaycan davasını, Beynelmül bir dava olarak tam bir Milliyetçi hüviyet ile ortaya koymuş ve ona layık olduğu mevki elde etmek için çıkışta bulunmuştur.

Bu hususta yine Ceyhun beyi dinleyelim: „Şu esas nokta üzere Ruslarla bizim aramızda itilaf çıkacağı belli olduğunda, Amerikan komitesi numayendesinin teşebüsüyle meselenin artık açık kalmasına ve gelecek plenumda hall olunmasına razı olduk“ diye kayd etmektedir ki Rus isteklerinin Ceyhun beyce kabulü demek deyildir.

Mirza Balanın kendi yazısına mahez olarak aldığı yazıların Rus menşe içinde Ceyhun bey şöyle demektedir. „Ruslardan bazı Wiesbaden konferansını terefir bir şekilde tefsir ettiklerinden, Amerikan kotitesi Avrupa mümesili ile onların arasında münakaşa töredi, Bazi Rus gurupları tarafından müşahide edilen EDEMI SEDAKET, Komisyonu icrai faaliyetten bilmerre men'i ettirmişti“. Şu açık serhetlede görülmektedir ki Rusların tefsiri, asıl konferansın müşterek kararı sayılmamaktadır. Antibolşevik bir blokun Merkeziyet usulüyle idaresi mevzu bahs olduğu bir sırada, Azerbaycan davasının bu bloktan haric tutmak her halde akliselim haricinde bir hareket olurdu.

Bu davanın Ceyhun bey gibi olgun bir elde, Milletler arası bir dava şeklinde Wiesbaden ve Starnberge getirilmesi Azerbaycanlı Vatanperverler için memnuiyetten başka bir tepki yaratmaz. Sırf

Azerbaycan davalarını Musavat partisinin çerçevesi içerisinde gören Mirza Bala tabii olarak Ceyhun beyin hareketlerini işine gelirdi şekilde tefsir edecektir. Avrupada neşr edilen „Azerbaycan“ dergisini bitaraf ve garezsiz tahlil edenler anlıyacaklardır ki, İster Wiesbaden ve ister Starnberg de ceryan eden hadiseler gayrı Rus Milletlerin de davalarının mevcudiyetini Amerikaya tanıtmıştır. Antibolşevik Bloкта Ruslar da dahil bütün İstilaye uğruyan Milletlerin müşterek çalışmaları icap ettiği muhakkaktır. Netekim, Ceyhun bey yazısının sonlarına doğru kayıt ediyorlar ki: „Ruslarsız Antibolşevik cephe düzelmesini Amerikalılar gayrı mümkün addediyorlar. Haklımıdır yahutta sehv'mi ediyorlar burası başka...“ Demek olurki Antibolşevik Bloкта Rusların iştiraki Amerikalılarca desteklenmektedir. Ve Ceyhun beyde tam bir vetenperver olarak Azerbaycan davasını müdafaa etmiştir. Zaten mesele Amerikalılarca her gün bir az daha iyi incelenmekte ve Rustan gayrı Milletlerin de hak ve hukukları üzerinde hassasiyetle durulduğu gözükmektedir, ve yukarıda kayıt ettiğimiz gibi Ceyhun bey „Vaktaki biz kendi İstiklalimizi ilan etmişiz bizleri artık Rusya cidine dahil etmek caiz olmaz“ demektedir ki, ömrünü Azerbaycan İstiklali uğrunda ve her şeyini Azerbaycan Hürriyetine fedadan çekinmiyen birisinden de başka bir şey beklenmezdi. Bu itibarla Ceyhun Azerbaycan komitesi başkanı olarak Azerbaycan İstiklalcısı olarak hem de Milli İstiklalcı olarak hareket etmiş, ediyor ve ileride de her fırsattan istifade ederek mukaddes Azerbaycan Davasını tam bir Milliyetçi olarak müdafaa edecektir.

Parti, zümre ve hizipden ziyade tek gayesi de, **Evet Milli İstiklaldır.**

Sami, Ankara

Pek muhterem bay Baş Müherrir

„Azerbaycan“ ımızın 1 ve 2-ci numaralarını aldım. Saygılarınız dolayısıyla müteşekkirim.

Dergimiz dünya sülhünün, müstakıl memleketlerin düşmanı kesilen ve sevgili vatanımızı Sovyet emperyalizminin ayakları altında hırpalandıran bolşevizme karşı bendeki nifret hissini bir daha yenileştirdi ve vatanımızın talehsizliği dolayısıyla düşmandan aldığımız yaraların üstünü kopardı.

Millî Davamızın hellinde karşılaştığımız büyük zorluklar ve mahrumiyetlere rağmen Millî haklarımızı büyük bir azimle müdafaa kalkdığımız münasibetle Sizi ve sevgili vatanımızın mükad-

des adını taşıyan „Azerbaycan“ ımızı kalben tebrik eder, ona büyük muvaffakiyetler ve ışıklı bir yol temenni ederim.

Azerbaycan İstiklalının mübariz bir savaşçısı gibi, böyle şerefli bir mübarize neticesinde Millî Bayrağımızın yükseleceğine ümid ederim Biz eminiz ki, Millî davamız sağlam ellere tapşırılmıştır. Bu ellerin memleketimizi ve Millî mücadelemizi bütün serbest dünya milletlerine tanıdacağına da bir an şüphe etmiyoruz.

Yadelin bütün müşkülâtlarına, acılarına dözmek zorunda kalan ve kalbimiz gibi sevdiğimiz azad vatanımıza kavuşacağımızı günü gözleyen bizler, yalnız ve yalnız bağımsızlık, istiklal, hürriyet ruhu ile yaşıyoruz.

Ümidle dolu gözlerimizi işte bu güne dikmişizdir.

Dergimizin neveti numarasını tahammülsizlikle bekler ve mü-kaddes işimizde Size bir daha başarılar dilerim.

En derin sevgi ve saygılarımla.

Sizin: **Büyük Ağa,**
New-York

1) **S a y ı n o k u y u c u l a r a .** Adresinizin değiştiğini, lütfen zamanında bildirilmesini dileriz. İdare.

2) **„AZERBAYCAN“** dergisi Vatanımızın Sovyet boyunduruğundan kurtulup, bağımsızlığa kavuşmasını istiyen. bütün milliyetçi hemşerilerimizin dergisidir.

Çekinmeden yazılarınızı, hatıralarınızı, şiir ve hikâyelerinizi gönderiniz.

Yazıların edebi olmasından ziyade, özlü olması önemlidir. Çünkü dergimiz **bağımsızlık** uğrunda savaşanların dergisidir: savaşanın kalemi kuvvetli olmalıdır, millî hissi kuvvetli olmalıdır.

A Ç I K M E T T U B

Azerbaycan dergisinin Yazı Kuruluna

Pek möhterem Müdür bey,

Bir buçuk asıra yakın zaman süresinde Azeri-Türkleri istiklal savaşına yürüterek mübarek kanları pahasına 28 Mayıs 1918 de Müstakil Azerbaycan Devletini kurdular ve bu devleti hür milletlere de tanıttırmaya muvaffak oldular.

Maalesef bu bağımsız mesut hayat yalnız iki yıl sürdü. Zamanın iktidar partisi „Musavat“ kızılılarla çarpışan Kuzey Kafkasyalı arkadaşlarımıza askerî yardımda bulunmadı sonra ise Vatanımızı-Azerbaycanımızı savaşı bir avuc bolşevik haydutlarına, parlamentoda oy birliği ile, hediye etti. Musavatçıların bu korkaklığı bağımsızlık uğrunda akıtılan bütün kanları, çekilen bütün zahmetleri hiçe çıkardı, bütün Kafkasyanın kapılarını Moskova'ya açtı; Azeri-Türk şerefini ve namusunu lekeledi; milletimizi misli görülmemiş binbir işkencelerle dolu, hâlâ da bütün şiddetiyle devam eden esarete soktu. Eger mukavemet gösterilseydi, ilk günde bolşevikler tarafından kurşuna dizilenlerin kanı ile bile düşmanı mahv ve Azerbaycanın bağımsızlığını muhafaza etmek olardı. Hattâ bir ay bile sınırda mukavemet gösterilmiş olsaydı düşman arkasında Kuzey Kafkasyalı arkadaşlarımız ayaklanacaklardı, biraz sonra ise Mareşal Pilsudskinin darbesine mâruz kalan Kızıl Moskov bütün Kafkasya'dan çekilmeğe mecbur olacaktı.

Vatanı savaşı, kanlar içinde bırakıp kaçan musavat kalıntılarının dışta susmaları ve Millî Mahkeme karşısında cevap vermeden Azerbaycan adına bir kelime konuşmamaları icap ederdi.

Maalesef, vatanın adını sömürerek yaşamasını bilen musavat kalıntıları, ta ikinci cihan harbine kadar Azerbaycan millî davasını kendi imtiyazı ve inhisarı altında bulundurmuş, dost Polonya devletinin geniş maddî yardımına rağmen hiçbir müsbet iş görülmeden Azeri muhacireti arasına nifak, geçimsizlik, kin ve darğınlık salmıştır. Bunun yüzünden Sovyet-Alman harbi başladığı sırada bizim

imdadımıza koşabilecek Azerbaycan muhaciretinin ne müşterek bir millî teşkilatı ne de bir birliği bulunuyordu.

Bu defada, liderlik ihtirası ile dayıma yanan musavatsızlar, midelerinde Polonya ekmeği hazmolmadan, M. E. Resulzade başta olmakla, nazirlik portfellerini bölüştürmek için Berline koşular. Berlinde M. E. Resulzade başkanlığında teşkil olunmuş komite esir kamplarında öldüğümüz zaman bize yardım elini uzatmadı. Cepheleerde kan döktüğümüz sırada komite âzâlarından kimseyi aramızda görmedik. Bilakis, Hilal Münşi Alman idarelerinin eşiklerini aşındırarak bizlerin esir bolşevik olduğumuzu kendilerinin doğuştan nasyonal-sosyalist olduklarını ileri sürerek „Musavatın“ iş başına getirilmesini yalvararak Almanlardan rica ediyordu. Avrupada ki eski mübarizler ve lejionerler musavat kalıntılarının başkanlığını kabul etmedi, dolayısı ile M. E. Resulzade Berlinden ayrılmaya mecbur oldu. Avrupa'da yaşayan Azerbaycan Cumhuriyetinin hakiki kurucuları ile birleşerek, 6—10 Kasım 1943 de, Berlinde, Azerbaycan kurultayında Millî Birlik Meclisi yaratıldı. Ata-babalarımızın istiklal mübarizesini Avrupa sahnesinde devam ettiren lejionerlerimiz, Millî Birlik Meclisi rehberliği altında, Türke has olan göz kamaştırıcı kahramanlıkları ile Milletimizin şerefini el çatmaz yüsekliğe kaldırdılar. Millî Birlik Meclisi âzâlarının %50 den fazlası cepheleerde şehit düştü. Askerî kıtalarımızın Amerika, İngitere, Fransa aleyhine gönderilmesini Meclis durdurdu. Harb sonunda işe, bolşeviklerin intikamından kurtarmak için lejionerlerimizi, Doğudan Batıya Meclis taşıdı, böylelikle en fazla hayatta kalan Azeri-Türkleri idi.

Bugün yaşayan eski muhariblerimiz ömürlerini yukarıda Allaha aşığıda Meclise borcludurlar.

Harbten sonra

Yukarıda gösterdiğimiz gibi harb sonunda savaşçılarımızın ekseriyetini Meclis İtalya'ya, Danimarkaya ve Garbi Almanya'ya toplamıştı. İmdadımıza koşmak, bolşeviklere iademizi önlemek yerine bizlerin nazist, faşist, hitlerçi olduğumuz hakta yazmamış bir İngiliz, Amerikan dairesi bırakmadılar. (Hilal Münşi). Sonra ise M. E. Resulzade Mittenwald kampında yüzümüze „Siz komünist komso-mollarsınız, esir kamplarında acılıktan ölmek için Alman ordusuna dahil oldunuz“. Kimseye bir yardımı dokunmadan M. E. Resulzade Türkiye'ye gitti.

Avrupa'da ölümle penceleşen Azerileri kurtarmak için hayatta kalan Millî Birlik başçıları çalıştı ve muvaffak oldular, Millî davamızı da onlar yürüttüler.

Biz „salahiyettar“ musavatsızlardan soruyoruz bizlere ne gibi yardımda bulundunuz? Onbinlerce eski Azerbaycan muhacirleri içinde, ateş boylarında, Avrupa sahnesinde, vatan bağımsızlığı uğrunda, kan döken Azeri Türk yığıtlerini hor gören, onların kanı ile yazılan destanları silmeğe yeltenen gene de bir avuc „musavat“ tarikatçıları oldu. Mirza Balanın „Cumhuriyet“ gazetesindeki makalesini, M. E. Resulzadenin „Çağdaş Azerbaycan tarihi“ adlı broşürünü dikkatle okuyunuz. Bu yazılarda esirlerden, hitlercilerden bahs ediliyor. Musavatsızlar, harbten sonra, sönmeyen istiklâl mücadelemizin Azeri-Türk kanı ile dolu parlak sahifesini çamurlamak için çok çırpındılar. Muvaffak olamadılar. Şimdi ise harekâtımızı, kanımızı benimsemek, musavata mal etmek niyetiyle, M. E. Resulzade son vakıtlarda „Kafkasya“ dergisinde şunları yazmaktadır: „Lejionerler, her fırsat geldikçe millî istiklâl ile Kafkasya birliğini nümayiş ettirmekten geri kalmadılar. (Kafkasya“ N. 11—12, s. 8).

Bunu da ilave etmeliyiz ki Türküstan, İdil-Ural, Kırım, Kuzey Kafkasya, Ermenistan, Gürcüstan millî teşkilatları eski muhacirler tarafından idare ediliyorlardı. Yalnız Azeri-Türkleri musavat tarikatçıları kabul etmedikleri için, Kurultayda Azerbaycan Millî Birlik Meclisi başkanlığına Fatalibeyli seçildi. 1943 Ekime kadar, yani kurultaya kadar ömür süren M. E. Resulzade komitesi, başında Rozenbergin bulunduğu „Ostministerium“ hesabına Adlon otelinde yaşıyordu. Hitler Almanyasından da, hiç bir iş görmeden hiçbir cebhede çarpışmadan para çeken M. E. Resulzade ve onun müridleri oldu. Alman radyosunda: „Azerbaycanlılar Büyük kurtarıcı Hitlerin tarafına“ geçiniz diye bağırın M. E. Resulzade komitesinin kâtibi Hilal Münşi idi.

Musavatsız tarikatçıları ve „Kafkasya“ mecmuası

Mâlumdur ki bugün „Kafkasya“ dergisini, bize dost bir devletin hesabına çıkaran Kantemir ve onun küçük bir grupu 32 seneden beri Kafkasya adını sömürerek yaşamaktadır.

Bu grup Fuad Emican gibi midecileri Azerbaycanın „ebedi vekili“ olarak yanında bulunduruyor. Vaktiyle bu gruba zıt olan musavatsız grupu (başka menbalardan geçindikleri yüzünden. Birisi Polonya hesabına öbürü Yaponya, Almanya) bugün geçinmek için Kantemir grupuna müridlik yapıyor. Hakikî istiklâl savaşçıları

musavat grupundan yüz çevirdikleri için M. E. Resulzadenin ümidi kalmış: asker kaçağı, lijonerleri bırakıp Parise kaçan, orada komünist Mamedov Çümşüdle karanlık işlerle meşgul olan, kardaşımız zülfügarın Lejionerler için verdiği parayı yiyen, sonraları ise Parisle Almanya arasında karaborsaçılık yapan, karaborsa biter bitmez vatandaşlarını satarak „milliyetçilik“ yolu ile midelerini doyuran, namuslu zahmetten asla haberi olmıyan Fuad Emircana, nihayet buluştular. „Musavat“ grubu yakından tanıyan kuzeykafkasyalılar bunların ellerinin uğursuz olduğundan bahsederek aynen şunları söylüyorlar: Bu grup Kafkasya“ adı ile geçinince Kafkasya azad ve mustakıl olmyacak. Kafkasya „meselesini“ herhangi bir devletin hesabına hall etmeğe kalkışmışlarsa o devleti batırılmışlar. Polonya battı, Yaponya battı, Çekoslovakiya battı... Bu grup musavacı müridleri ile birlikte Wiesbaden konfransı münasibeti ile büyük gürültü patırtı kopardı kasden şurada- burada küçük toplantılar yaparak, konfransa Milli Birlik namına iştirâk edenlerin paraya satıldıklarını ve memlekete ihanet ettiklerini, Azerbaycan istiklâl dâvasını milletlerarası bir dava olmaktan çıkararak, Rusyanın iç meselesi haline getirdiklerini ve buna benzer demagojilerle savaşılarımızın içine nifak salmağa çok çalıştılar.

Bol bol „kandan“ istiklaldan“ savaştan“ dem vurdular.

Doğrusu, hiçbir zaman kan görmiyen, mükaddes milli kurtuluş savaşının ağırlığını kendi omuzlarında hissetmiyen Fuadlar, Mirza Balalar, kan, kan diye meydana atıldıkları zaman bizim etimiz eriyor ve askeri şerefimize dokunuluyor. Bu defa Fuadlar Mirza Balalar kaçmayıp bizimle birlikte elde silih „Yaşasın mustekil Azerbaycan“ diye düşmana saldırırlar, İnşallah!

Vahid Antibolşevik Cephenin kurulması aleyhine demagojinin bu kadar bayağı seviyesine düşmelerinin başlıca sebebi şudur ki: bu defa Amerikanlılar bütün mülteci teşkilatlarla inceden incede tanış olduktan sonra musavacıları davet etmedi, Azerbaycan Milli Birliği ile işbirliği savaşbirliği yapmaya karar verdiler. Azerbaycan milli davasını kendi imtiyazı ve inhisarı altında tutmak isteyen „salahiyetkarlar, şübhesiz ki bu derdi çekemezdi. Bütün sahtekarlık, demagojilik marifetlerini“ ortaya döktüler çırpındılarsa, şükürler olsun ki birkaç kişiden başka kimseyi aldatamadılar. Ancak, kendilerine karşı olan nefreti savaşlarımızda fazlalaştırdılar. Kafkasya dergisini dikkatle okuyunuz. Orada „Mecburi izahatlardan, Azerbaycan istilâl hakkı feda edilemez; Azerbaycan devletini tanımyan teşekküller Azerilerin İstiklal mücadelesini koordine edemez,“ demagojik başlıki iftiralarla dolu makalelerden başka M. E. Resul-

zadenin ipdidai coğrafya kitaplarında bulabileceğiniz Kafkasya'ya ait mâlumata raslarsınız. Bütün bu yazıları Amerikalılar'da okuyur. Söylüyorlar ki: demagoji ve ipdidai cografya makaleleri ile Kremlini yıkmak olmaz. Kremline karşı ciddi mübarizeyi ciddi teşkilatlar yürütebilirler. İftiralarla, sahtekârlıklarla dolu „Kafkasya mecmuasında Fuad Emircanın „Mecburi bir izah... daha“ başlıklı makalesinde kin duyguları içinde kendinden geçmiş bu midedinin iki hakikati itiraf etmesi şayani dikkatir: 1) Kendisinin ve komünist dostları Mamedov Çümşüdle Mamedov Sebzelinin ve öyle de M. E. Resulzade komitesinin gestapo çavuşundan korkması: „Eğer herhangi bir Alman makamına böyle bir yazı verseydi, gestapo çavuşu onu (Fatalibeyliyi) kulağından tutarak...“ („Kafkasya“ N 8, S. 28). Milli Birlik kurultayına kadar (kasım 1943) gestapo çavuşunu görününde tutan siz korkaklar Berline toplandığımız içindir ki hayatımız, milli şerefimiz müdafaa edilmediği sebebiyle kırılıyordu.

2) „Muhacir matbuatında çıkan mahdut miktarda yazımdan başka Türk matbuatında yüzlerce değil, imzalı imzasız binlerce yazım çıkmıştır.“ „Binlerce yazı yazan“ Fuad Emircan korkaklığı kadar da yalançı olduğu nu kendisi itiraf etmiş bulunuyor...

„Azerbaycan dergisinin 2 inci sayında kardaşımız İsmail Akber tarafından verilen sorulara Fuad Emircan hâlâ cevap vermemiş, ama vermelidir, hem de lejionerlerin karşısında cevap vermelidir.

„Kafkasya konfransı“

Bugünlerde maruf „kafkasya“ grubunun teşebbüsü ile Münih'te çağrılan konfransa M. E. Resulzade de iki müridi ile iştirak etmiştir. Paristen üç gürcü de bulunmuşlar. Ne Taşnaklar, ne de Gürcüstan hükümeti bu konfransa iştirâk etmeğe tenezzül etmemişler. Schleissheim, Kampına da geldiler, ama bizlerin telebine rağmen toplantı yapmaktan kaçındılar. Halbuki Starnberg'de Azerbaycan konfransı biter bitmez bütün delegeler, başta hürmetli Ceyhun Hacıbeyli olarak, bizi ziyaret ettiler uzun süren bir toplantıda yalnız bizim değil toplantıda mevcut Türkstanlı, Kırimlı, İdil-Uralı, Kuzey Kafkasyalı kardaşlarımızın sorularını cevaplandırdılar.

Amerikan komitesi ve Vahid Antibolşevik Cebhesi

Bütün Azeri Türklerine bildiriyoruz ki İş ve savaşbirliği yaptığımız Amerikan komitesi Amerikan halkının teşebbüsü ve yardımı ile kurulmuş. Son zamana kadar komite başkanlığını Amerikanın sabık Moskova büyük elçisi **Amiral Alan g. Kirk** yapıyordu.

Şimdi ise Sovyet Rusya'yı yakından tanıyan vaktiyle Moskova'da ataşelik yapan Amiral **Leslie k. Stevens** komitenin başkanıdır. Komite azaları ise siyasi sima **Charles Edison** (meşhur Thomas Edisonun oğlu). **William Henry Chamberlin**, Amerikada sovyet mahkûmu milletlerin istiklal haklarının müdafaası ile meşhurdur. **William L. White** antisovyet yazıları ile ad almış; general - mayor **John R. Dean**, (Moskovada olmuş, yazdığı „Strange Alliance“ kitabı büyük rağbet kazanmış), Amiral **George F. Mentz** (Türkiye'de olmuş, 1947—1950, İtalya'da İRO başkanlığında bulunduğu zaman muharcirlerin sovyetlere iadesini durdurmuş), **Nicolas Roosevelt** (yazan ve diplomat, Amerikanın Macaristan Elçisi olmuş); **Philip Whilkie** (avukat, babası gibi siyasi sahneye atılmış) ve başkaları. Komitenin adresi: **6 East 45 Street, New-York 17, N.Y.**

Komitenin fikirleri: komitenin kurucuları sovyetlerle paralel yaşama ümidini besleyenlerle, yıllardanberi mücadele yürüterek şu fikirleri ileri sürmüşler: „Milletler Sovyet Diktatörleri esareti altında kaldıkca, insanlığın hürriyeti tehlikeden kurtulmiyacak, çünkü Kremlin, hür memleketlerle sulhen işbirliği yapmak değil bütün dünyayı hakimiyeti altına almak istiyor. Sovyet diktatörleri ile hükmettikleri halkların arasında derin mânevi uçurum mevcuttur. Sovyetler Birliği adlanan bu bedbaht diyarda bulunan zavallı milletlerin Kremlin istibdadına karşı, yıllardan beri yürüttükleri mücadeleye, Hür Dünya tarafından desteklenmediği için, semeresiz kalmıştır. Hür milletler ve bilhassa Amerikalıların düşmanlığı Sovyet mahkûmu milletlerle değil, onları ezen Kremlin diktatörlüğüyledir. Hür milletler Sovyet mahkûmu milletlere karşı sevgi ve sempâtiden başka hiçbir düşmanlık hissi beslememeli ve Kremlin diktatörlerinin başları üzerinden onlara yardım elini uzatarak Sovyet emperyalizmine karşı bir Birlik yaratmalı. Ezilen milletlerin kurtuluşu ve demokratik memleketlerde hürriyetin sağlanması, hür ve mahkûm milletler arasında sarsılmaz bir ittifakın kurulmasını amansızca talep ediyor.

Bu gayeye varmak için ilkönce Rus ve Rusolmayan demokratik mülteci teşkilatların tam aynı hak ve karşılıklı saygı ile „sizin ve bizim hürriyetimiz uğrunda“ prensibine dayanarak umumi bir savaş programı üzerine birleşip bolşevizme karşı tek bir savaş cebhesi kurmaları zaruridir. Bu Antibolşevik cephe hür dünyada mevcut bütün antikomünist teşkilatlarla işbirliği yaparak **Tek bir Hür Dünya** uğrunda Kremlin diktatörlerine karşı savaş yürütmeli.

Amerikan Komitesi Amerikan halkının yardımı ile bu savaş manevi ve maddi bakımdan sona kadar destekleyecektir“.

Amerikan Komitesinin gayelerini inceden inceye öğrenen Azerbaycan Millî Birliği başkanlığı, Azerbaycan Millî İstiklâl Savaşını, tasarlanan dünya tarihinde ilk olarak meydana çıkan Tek bir Hür Dünya uğrunda dünya tarihinde ilk olarak meydana çıkan Tek bir bırakmazdı.

Azerbaycan İstiklal Savaşını şerefle yürüten Azerbaycan Millî Birliği, Amerikan Komitesinin davetin kabul ederek, tarih karşısında mesuliyeti cesurcasına üzerine aldı ve başka gayri Rus millî teşkilatları ile birlikte Ruslarla Wiesbaden'de bir masaya oturarak Antibolşevik cephenin yaratılması yollarını aradı. Uzun ve ağır tartışmalardan sonra Birleşmiş Milletlerin insan haklarına ait prensibine dayanan Wiesbaden beyannamesini Ruslar'da imzaladı. Sonraları Starnberg ve Münih konferansları neticesinde SONR'dan bir eserde bile kalmadı, Antibolşevik Mücadele Koordinasyon Merkezi kuruldu. Bu Merkez de Birleşmiş Milletlerin insan haklarına ait prensipleri üzerine kurulmuştur.

„Wiesbaden'den beri Hür Dünya gazeteleri bu konuyu ele almışlar, Millî Birliğimiz ve başka millî teşkilatların aldığı cepheyi aydınlatarak dünya umumî efkârına Sovyetler İttifakının tek rus milletinden ibaret olmadığını ve bu umumi savaşta, Rus olmayan milletlerin gayesi istiklallerinin kayıtsız şartsız iadesinden ibaret olduğunu Hür Dünya'ya bir daha ısrarla hatırlatmışlar.

Bu başarılar münasebetiyle Millî Birlik Başkanı hürmetli Ceyhun Hacıbeyliye teşşekürlerimizi bildirirken, bütün Azerbaycan istiklal savaşçılarını tebrik ederiz.

Sevinçlerimizle bildiriyoruz ki yakın bir zamanda, Amerika halkının maddî yardımı ile kurulmuş, Hür Dünya'nın en kuvvetli: „Azatlık“ „Liberation“ adını taşıyan radyo istasyonu vasıtasıyla, başka milletlerle birlikte Kremlin'e karşı ciddi bir savaş açacağız.

Aziz vatandaşlar! Amerikanın amansız emperyalizm ve müstemlekeçilik düşmanı olduğunu bildiğimiz için mahkûm milletlerin mukadderatını müdafa edeceğine şüphemiz yoktur.

„Yalnız Kremlin mahkûmu milletler bu esastan çıkarılacak“ uydurmalarını yayan „salahiyetkarlar“ kime hizmet ediyorlar? Aceba bu şeflik iddiasında bulunan küçük musavat grubu bu gibi çıkışlarla ne maksat güdüyor milli istiklal davamıza ne gibi hizmette bulunuyor? Onların bu demagojileri Azeri Türklerinin arsına nifak, geçimsizlik ve kin salmaktan başka bir işe yaramıyor.

Esefle kayd etmeliyiz ki bâzi Türkiye gazeteleri („Cumhuriyet „Son Saat“ „Zafer“ „Kars“...) bütün Hür Dünya matbuatı gibi, Vahid Antibolşevik cephenin yaratılmasına yardım etmek evezine,

ayni „salahiyetkarların“ uydurmalarını tahkik etmeden neşrediyorlar. „Salahiyetkarlar“ korkmasınlar, onlara karşı hükümler davası yürütmeğe kimsede'de heves yoktur . . . Azerbaycan Milli Birlik Kurulu kendini milli devlet mümesilli telakki etmiyor. Milli Birliğin statüsünde de kayd edilmiştir: „Azerbaycan Milli Birlik Kurulu: Milli kurtuluş savaşının baş organıdır . . . Vatana dıştan hükümet getirmeğe kalkışmak, millete saygısızlık göstermekle beraber, kanına da girmek demektir.“

Milli Birliğimizin organı olan „Azerbaycan“ dergisini dikkatle okuyunuz, bilhassa Rusca çıkan sayılarını. Fatalibeylinin milletimize hisabatını bir daha okumanızı tefsiye ederiz.

Zaten, biz uzun zaman düzelirler, doğru yola yönelirler diye sustuk. Milli Birliği bozmadan çekinmediler. Azerbaycan İstiklal Savaşını - muazzam bir antibolşevik hareket haricinde bırakmağa çalıştılar. Korkuyorlar ki, bütün milletleri içerisine alan, Antibolşevik cephe kurulursa geçim kaynakları kesilir, „Kafkasya“ kapanır. Şu takdirde geçimsiz kalmamak için antibolşevik cepheye sokulmak yolunu da arıyorlar. Bütün çıkışlarında, yazılarında, beyannamelerinde şu tezi Amerikalılara ve Ruslara bildiriyorlar: „Biz Rus halkını düşman addetmek düşüncesinden azade bulunuyoruz. Rus halkının bolşevizme karşı mücadele cephesinde kendi yerini işgal etmesini sâmimi olarak arzu ediyoruz.“ Madem ki arzunuz budur ne istiyorsunuz, Azeri Türkleri arasına niçin nifak salıyorsunuz? Biz hiç bir Rus mülteci teşkilatı tarafın istiklalimizin tanınması kadar aşağı taleplerde bulunmuyoruz, onu biz savaşla kazanacağız. Kafelerde, lokantalarda, salonlarda azad oturup, milletimizi rus milletine karşı kışkırtarak kanına girmekten daha büyük ihanet olamaz. Bütün gürültülere, iftiralara rağmen bolşevizme karşı mücadele cephesi genişleyecek ve kuvvetlenecek ve bu cephede, sizin de istediğiniz gibi, Rus halkı kendi yerini işgal edecek.

Milli Birlik hatırına, kurtuluş Savaşımızın bu hakikatleri efkârı umumiyeye bildirmeği kendimize borc bildik.

1. O. Asman Cafaroğlu, Öğretmen
2. Şamil Atabek, ferşel,
3. Zakir Hümmet, Öğretmen,
4. Anver Sultanzade, Student,
5. Bekir Allahverdi, Öğretmen,
6. Kurbanoğlu Kulam, tüccar,
7. Elman Mamedzade, Artist,
8. Ceferzade Gürbet, Öğretmen,

9. Alizade Beşir, Öğretmen,
10. Mehmetzade Rüstem, Basma Mühendisi,
11. Alizade Yusuf, Mihanik,
12. Allahverdi Cabbar, Mihanik,
13. İsmail oğlu Mail, Çiftci,
14. Mayor M. Sadık,
15. Alhan oğlu Ali, Buhalter,
16. Gülmirze Bağır, Marankoz.

Böylelerini Allah islah eyliye

Geçenlerde mahalli bir Kars gazetesinde Nevruz Gündoğdu isminde birisinin uzun bir başlık altında hemşehrilerimizden Cengiz Ekinci ile Fatalibeyli'yi oldukça ağır tarzda itham eden yazısını ben de okudum.

Bu ufak yazıyı ne Cengiz beyi ve ne de Fatalibeyliyi müdafaa etmek niyetiyle yazmış değilim, Maksadım hepimizi, hâttâ tanıdıklarımızı dahi müşteki eden bir hususa temas etmektir. Neden biz muhaceretteki Azeri Türkleri hepimiz bir araya toplanamıyoruz? İşte bu bakımdan her kesin kafasında bir istihfâm ve içinde ezici bir üzüntü.

Muhacerette bulunan hemşehrilerimiz arasında, mustakil Azerbaycan hükümeti zamanındaki iktidar partisine mensup bâzı eşhasın bulunduğu hepimizce malumdur. Bunların bir kısmı (ancak cardeciller) kendilerini milletin reyî ile bugün işbaşına getirilmiş gibi selahiyetli göstererek, utanmadan her yerde memleketi temsil etmeğe yelteniyorlar, hâttâ uzun seneler çeşit dalavereli siyasetle memleketi kendilerine geçim vasıtası yaptılar. Buna dokunmadık geçinsin gitsinler dedik. Davalarını yürütmek için hiç adam yetiştirmediler gayeleri yoktur dedik. Hiç bir hemşehrimize Azerbay-

can kelimesini söyletmek istemediler selahiyet sahibi bunlar olsun dedik. Bunlar yetmiyormuş üsteli 30 seneden beri Azerilerin, onların haricinde teşkil ettikleri bütün birlik ve teşkilatları araya çeşit nifak ve iftira sokmakla çok geçmeden dağıttılar ve mahvettiler.

Bu sebeptendir ki, 30 seneden beri mühacerette bulunan Azeri Türk'leri arasında hiç bir birlik teşekkül edememiştir. Daha doğrusu kimse de işini, gücünü bırakıp bunlarla meşgul olmamıştır. Buda ki düşmanlarımızı sevindirmiş olsa gerek. Halbuki Azeri Türk'leri diğer ırkdaşları gibi cesur, yaratıcı ve mücahit olup arzu larını tahakkuk ettirmek azmindedirler.

Nitekim Alman-Rus harbi sırasında Almanyaya iltica ederek bilahere menfur bolşeviklere karşı mertcesine ve sona kadar çarpışan 60 bin Azeri Türk çocuklarının savaşta gösterdikleri başarı ve kahramanlık her kesi hayran etmişti.

Gerçi bu hareketi hoş görmiyen ve kusurlu sayan hemşehrilerimiz bulunduğu gibi bu kahramanlıklardan kendilerine iftihar hissesi çıkarırlar da mevcuttur, bu başka bir dava. Bu hususa ilerideki yazılarımda temas edeceğim için burada bahsi uzatmak istemiyorum.

Kayd etmek lazımdır ki, Fatalibeyli ikinci dünya harbinde Azeri Türk savaşçıların önderi olmakla beraber askerleriyle birlikte bizzat bolşeviklere karşı ön safta çarpışmıştır. Bugün de diğerleri gibi aynı gaye ile Fatalibeylinin de mensup bulunduğu MİLLİ BİRLİK Avrupanın muhtelif memleketlerinde bulunan hemşehrilerimiz arasında vahdeti sağlayarak memleketimize hizmet için muttefiklerini rızasıyla hayırlı teşebbüsata geçmiştir.

İşte bu birlik ve cepheyi yıkmak için konfederasyoncuların tezin den bir misal vererek adı geçen Kars Gazetesinde Nevruz efendi Cengiz beyi „Ham“ lıkla ve Fatalibeyliyi „Kremlinden ilham almakla“ itham etmiştir. Bun a göre bir şahsı yıkmak, sevmemek, hoş görmemek ve hareketlerini beğenmemek için böyle bir iftirada bulunmak en caiz tabirle sahtekârlık ve hayasızlıktır.

Milli birlik önderlerinden Milliyetçi ve Türkçülüğü ile tanınan Ceyhun Bey Hacıbeyli müteaddit yazıları ile bu mecmuanın sütunlarında Azerbaycan davasında Milli Birliğin takip ettiği yolu belirtmiştir.

Efendi, Milli birlik ne ruslarla, ne de efendilerin gibi başkala-

riyle birleşmek fikrinde degildir. O, Azerbaycan davasını beynelmilel ve mustakil bir Azerbaycan davası olarak ele almıştır. Esasen bu davanın büyük ehemmiyetini idrâk etmiş bulunan Azeri savaşçıları onun mahiyet ve önemini çoktan takdir etmiş bulunuyorlar.

Gönül isterki, herkes fikire karşı fikirle çıkaydı böyle hiyleli yollardan dolaşmıyadı. Allah böylelerini islah eyliye.

Türkiye, 5. I. 53

ŞAMI
Ankara

Aziz okuyucularımız!

Dergimiz dilimizi bilmiyen mürettipler tarafından toplandığı için mürettip hataları çoktur. Dergimizi okuyan zaman, aşağıdaki düzeltmelere dikkat etmenizi saygılarımızla rica ederek, özürler dileriz.

Sahife	satır		
7	1	Heyat!	Heyhat!
7	7	muzisikaçılar	musikiçiler
12	15	tektigini	taktigini
13	19	indeolojik	ideolojik
13	36	hisbeten	nisbeten
14	24	mahkumn	mahkümü
14	28	makumu	mahkümü
15	başlık	Kazan hanlığının dörtyüzüncü yıl dönümü münasibetile	Kazan hanlığının sukutunun dörtyüzüncü yıl dömümü münasebetile
18	imzası		Hidayet Yalçın
28	yukarıda	(Baş. 3-4-5-ci sayılarımızdadır)	(Baş. 3-4-5-ci sayılarımızdadır)
35	20	vatandaşlarımızdı	vatandaşlarımıza
35	21	Milli heyetine	Milli Birlik heyetine
38	11	hayıtle	kayıtle
41	başlık	Acık Mettub	Açık Mektub
41	2	savaşine	savaşını
43	başlık	Musavat taricatçıları	Musavat tarikatçıları
44	2	lijonerleri	lejyonerleri
44	4	zulfügarın	Zulfügarın
44	25	silh	silah
44	41	başlık	başlıklı
44	41	iftiralarala	iftiralar
45	5	yürütebirler	yürütebilirler
45	5	sahtekarlıklarla	sahtekarlıklarla
45	26	bulunmuşlar	bulmuşlar
47	3-4-5	tsarlanan dünya tarihinde ilk olarak meydana çıkan tek bir Hür Dünya uğrunda dünya tarihinde ilk olarak meydana çıkan tek bir bırakmazdı.	Dünya tarihinde ilk olarak meydana çıkan tek bir Hür Dünya uğrunda muazzam mücadele haricinde bırakmazdı.
48	24	tarafın	tarafından
48	31	Savaşımızın bu hakiketleri	Savaşımızın hatırına bu hakiketleri

Aziz okuyucularımız yeni adresimiz
şudur:

Editor „Azerbaycen“

Müchen 5, Rumfordstr. No. 34/3.

Telefon 2 90 66 0